ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Kiadó: **Az Országos Erdészeti-Egyesület.**

Szerkesztő: **Bedő Albert.**

Megjelenik minden hónapban.

Tizenhatodik évfolyam. V. füzet. **Május 1877.**

Előfizetési dij egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapitó tagjai, kik legalább 150 frt alapitványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági dij fejében ingyen kapják Oly alapitó tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapitottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utcza, 9. szám, II. em. — A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt dijért közöltetnek.

Az erdőtörvényjavaslat az Országos Erdészeti-Egyesület szövegezése szerint.

(Folytatás és vége.)

Harmadik czim.

A kopár területek beerdősitése.

130. §. Oly kopár területek, melyeken hegyomlások, hóvagy kőgörgetegek megakadályozása, szélvészek és vizek rombolásának, valamint a futóhomok továbbterjedésének meggátlása végett, a talaj megkötése közgazdászati szempontból szükséges, — beerdősitendők.

Ezen területeket a kir. erdőfelügyelő előmunkálatai alapján, az érdekelt földbirtokosok, községek és törvényhatóságok, valamint az illetékes közigazgatási bizottság meghallgatása után, a miniszter határozza meg.

131. §. Ily beerdősitéseket az állam előmozdit:

a) a beerdősitett területeknek a törvényben megállapitot adómentességével;

b) mag és csemetének ingyen kiosztásával;

c) pénzkölcsönökkel.

A törvényhozás évről-évre fogja meghatározni azon összeget, mely a kormány által beerdősitési czélokra fordítandó lesz.

132. §. A határidőt, mely alatt egyes esetekben a beerdősités teljesitendő, — a földbirtokosnak és a közigazgatási bizottságnak meghallgatása után, — ugy szintén a pénzkölcsön visszafizetésének feltételeit is, a minister határozza meg.

133. §. Ha a beerdősitendő terület tulajdonosa magán egyén, akkor az nyilatkozatra hivandó fel, valjon kész- és képes-e önmaga a megszabott idő alatt a beerdősitést eszközölni, mely feladatában szükség esetén a 131. §. *b)* és *c)* pontjaiban emlitett államsegélylyel is támogatandó.

Ha a tulajdonos nem kivánja önmaga, vagy a netalán felajánlott államsegélylyel sem képes a beerdősitést eszközölni: akkor az államnak jogában áll a beerdősitendő területet a katasteri jövedelem huszszoros összegében megállapitott becsáron kisajátitani.

A kisajátitásnál követendő kártalanitási eljárásra nézve az 1868. LV. törvényczikk intézkedései foglalnak helyet.

134. §. A magánbirtokos vagy örökösei jogositva vannak, az állam által kisajátitott s beerdősitett területet, a beerdősités befejezésére következő évtől számitandó 6 év alatt, a kisajátitási árnak, a költségeknek 6% kamattal leendő megtéritése mellett visszaváltani.

135. §. A jelen törvény 10. §-ában nevezett birtokosok a 130. §-ban emlitett kopár területek beerdősitését mindig önmaguk kötelesek teljesiteni.

Ha azonban kimutatják, hogy erre vagyonilag képtelenek, az állam őket a 131. §-ban emlitett módon segélyezheti.

Negyedik czim.

Az erdei termékek szállitása.

A) Szárazon.

136. §. Minden földbirtokos tartozik megengedni, hogy idegen erdei termékek, bármely mivelési ághoz tartozó földjein átszállittassanak, ha azok az erdőből rendeltetésük helyére különben, vagy épen nem, vagy csak nagy költséggel lennének elhordhatók; és hogy ha a termékek szállitója, a netalán okozandó károk megtéritésére nézve pénzbeli biztositékot nyujt.

137. §. Az átszállitás szüksége, valamint a biztositási összeg iránt a felek meghallgatása s a körülmények megvizsgálása után, a közigazgatási bizottság határoz. A határozat ellen a kézbesitéstől számitott 15 nap alatt a földmivelés, ipar- és kereskedelmi ministerhez felfolyamodásnak azonban csak birtokon kivül van helye.

Az átszállitás mindaddig meg nem engedhető, mig a szállitó a megállapitott biztositási összeget a közigazgatási bizottságnál le nem teszi.

138. §. A szállitás befejezése a szállitó által a közigazgatási bizottságnak bejelentendő, mely a földbirtokost erről irásban értesiti.

Ha a földbirtokos ezen értesités kézhez vétele után következő 15 nap alatt a járásbirósánál, melynek kerületében az átszállitásra használt földbirtok fekszik, kártéritési keresetet nem inditott, vagy ha a szállitó a földbirtokos által hiteles alakban kiállitott okmánynyal igazolja, hogy ez kártéritési keresetet inditani nem szándékozik, a letett biztositási összeg a szállitónak visszaadatik.

B) Szállitás vizen.

139. §. Oly folyókról és patakokról, melyeken hajók nem járnak, de ölfa vagy törzs-usztatás, vagy tutajozás van

gyakorlatban, vagy a melyek ily czélra alkalmasak, az usztatás és tutajozás szabályozására nézve a következő §§-ban foglalt határozatok szerint az állam intézkedik.

140. §. Az előző §-ban nevezett vizeket, fausztatás és tutajozás czéljából, vagy az állam rendezi be, s tartja jó karban, vagy egyeseknek ad arra engedélyt.

Az első esetben az államnak jogában áll, a szállitóktól a berendezési, fenntartási és felügyeleti költségeknek megfelelő díjakat szedni.

141. §. A fausztatásnak vagy tutajozásnak és e czélra szolgáló vizépitmények felállitásának engedélyezésére, ha az három évre vagy rövidebb időre kéretik, azon törvényhatóság illetékes, melynek területén a folyó vagy patak létezik; ha pedig ezek több törvényhatósági területre terjednek ki, valamint a fennebbi időn túl, az engedélyt a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister, az illető törvényhatóság vagy hatóságok meghallgatása mellett adja meg.

Az engedély azonban csak akkor adható meg, ha a szállitóknál az okozható károkra nézve elegendő biztositék találtatik.

142. §. Fausztatási vagy tutajozási jog, a vállalat és a befektetendő tőke nagyságához képest legfeljebb 60 évig terjedhető időre adatik.

143. §. A fausztatás vagy tutajozás joga megszünik:

a) ha az idő, melyre az engedélyeztetett, lejárt;

b) ha a jogositott a vállalat berendezését az arra megszabott idő alatt elmulasztotta.

Ott, hol a szállitási jog a jelen törvény kihirdetése előtt bármi czim alatt 60 évnél hosszabb vagy határozatlan időre szereztetett meg, a szállitási jog, a jelen törvény kihirdetésétől számitva 60 év után megszünik.

144. §. A fausztatás vagy tutajozásért folyamodó köteles a szállitandó fa mennyiségét kimutatni s kérvényéhez a folyó vagy patak térrajzát mellékelni, melyen a felállitandó épitmények, valamint a létesitendő szabályozások terve is feltüntetendő.

Ha az engedély a kérvényezőnek megadatik, neki egyszersmind határidő tüzendő ki, mely alatt a berendezést befejezni tartozik.

145. §. Ha fausztatási vagy tutajozási jog oly vizen kéretik, melyen az eddig nem gyakoroltatott, az összes partbirtokosok hirdetmény utján felhivandók, hogy észrevételeiket 45 nap alatt a hirdetményben megjelölt hatóságnál adják be. Később beadott észrevételek tekintetbe nem vétetnek.

A hatóság szakértők meghallgatása után határoz.

146. §. Oly vizen, melyen fausztatás vagy tutajozás már gyakoroltatik, erre ujabb engedély csak a jelenlegi jogélvezők meghallgatása után adható. Ezek ellenzése azonban az engedély megadását nem akadályozza, ha a kérdéses vizen:

a) a fausztatás berendezésének elkészitésére kiszabott időhatáron belül (143. §.) azon évi famennyiségen túl, melyre a szállitási jog kéretett,

b) a munkálatok befejezésére kiszabott időhatár elmultával azon legnagyobb évi famennyiségen felül, mely a jogélvezők által már tettleg szállittatott, — még több is usztatható.

Ily esetekben a jogositottak mindenikének usztatási idő szabatik, mely alatt az usztatást kártérités terhe alatt befejezni tartozik.

147. §. Ha valaki oly vizen nyer szállitási engedélyt, melyen az usztatás vagy tutajozás már gyakorlatban van, az tartozik az eddigi jogélvezőknek a vállalat berendezésére tett költségeket, a szállitandó famennyiség és használati idő ará-

nyában évi törlesztési járulékokban megtériteni, ugy szintén a fenntartási, valamint az esetleges kártérítési költségeket is megfelelő részben viselni.

148. §. A szállitásnál, hol az eddig is gyakorlatban volt, az elsőség az eddigi jogélvezőket illeti, különben a folyamodvány benyujtásának ideje, s egyidejü kérvényeknél a szállitandó tömeg értéke dönt.

149. §. Minden vállalkozó, a ki fausztatás vagy tutajozás végett valamely épitmény felállitására vagy vizszabályozásra engedélyt nyert, tartozik azoknak használatát a fausztatásra vagy tutajozásra már korábban jogositottaknak megfelelő bérért, a későbbi engedélyeseknek pedig a 147. §-ban emlitett költségek megtéritése mellett, átengedni.

150. §. A fausztatás és tutajozás czéljaira állandóan szükséges területekre és rakhelyekre, valamint az e czélokat akadályozó épitményekre nézve is, kisajátitásnak van helye. A kisajátitandó területeket, az érdekeltek meghallgatása után, a földmivelés- ipar és kereskedelmi minister határozza meg.

A kártéritésre nézve, az 1868: LV. törvényczikk szabályai irányadók.

151. §. Ideiglenes rakhelyekül szükséges területeket hat éven túl nem terjedő időre, az illető partbirtokosok megfelelő bérért átengedni kötelesek.

Az átengedendő terület, és a fizetendő bérnek megállapitása a járásbiróság hatásköréhez tartozik.

152. §. A fausztatás vagy tutajozásra jogositottak s azok munkásai, szállitás közben a viz mentén fekvő földeken 30 méternyi szélességben szabadon járhatnak.

Az okozott károkat azonban a vállalkozók a földbirtokosnak megtériteni kötelesek.

153. §. A fausztatásra vagy tutajozásra jogositott tartozik azon partrészeket, épületeket és vizépitményeket, melyek

a fausztatás vagy tutajozás által veszélyeztetnek, védmüvekkel biztositani; az usztatási és tutajozási engedély megadása után mások által más czélból felállitott épületeket és vizépitményeket azonban a fausztatás és tutajozás veszélye ellen az illető tulajdonosok, nem pedig az usztatásra jogosultak tartoznak megvédeni. Oly védmüvek költségeihez, melyek nem csak az usztatás végett, hanem általában a viznek káros hatása ellen állittatnak fel, a szállitásra jogositottak csak aránylagosan járulnak.

154. §. Az usztatás vagy tutajozás következtében történt károkért a vállalkozó teljes kártéritéssel tartozik; ha azonban a kár nem csupán tutajozás vagy usztatás folytán támadt, akkor annak csak aránylagos része téritendő meg a vállalkozó által.

155. §. A szállitók kötelesek minden egyes szállitást annak tényleges megkezdésekor mindazon törvényhatóságoknak bejelenteni, melyeknek területén a szállitás eszközöltetik.

A szállitás befejezését ellenben azt követő 6 nap alatt ugy a törvényhatóságoknak, valamint mindazon községeknek is kötelesek bejelenteni, melyeknek területén a szállitás történt.

A községek kötelesek ujabb három nap alatt az érdekelt partbirtokosokat hirdetmény utján felhivni, hogy a szállitás által netalán szenvedett káraikra nézve, a mennyiben ezt még nem tették volna, a 157. §-ban nevezett járásbiróságnál 15 nap alatt, az alább leirt következmények terhe alatt keresetet inditsanak.

A hirdetmény szokásos módon közzéteendő s a községházánál 15 napon át nyilvánosan kifüggesztendő.

A megtörtént kihirdetésről jegyzőkönyv veendő fel, melyben a hirdetmény szóról-szóra beiktatandó, s ugy a községi biró, valamint a községi jegyző és két helybeli lakos által, kik a kihirdetésnek tanui voltak, aláirandó.

156. §. A ki a hirdetés után következő 15 nap alatt kártérítési igénye iránt a keresetet meg nem inditja, az kereseti jogát elveszti, kivévén, ha bebizonyitani képes, hogy a kereset megindításában elháríthatatlan akadály által gátoltatott, vagy hogy a kihirdetés hiányosan eszközöltetett.

157. §. Az előbbi §-ban emlitett kártérítési igények elitélésére nézve, az összegre való tekintet nélkül, azon járásbiróság bármelyike illetékes, a melyek kerületében a kár okoztatott.

158. §. A ki engedély nélkül fát usztat, vagy tutajoz (140. §.) vagy a ki engedély nélkül, vagy a hatósági rendelettől eltérőleg vizépitményeket állit fel, vagy az usztatás és tutajozás czéljaira szükséges épitkezéseket, folyó és patakszabályozási munkálatokat tesz (141. §.), az 100 frttól 500 frtig terjedhető pénzbirsággal büntetendő.

A ki az usztatás vagy tutajozás megkezdését, vagy annak befejezését be nem jelenti (155. §.) az 5 frttól 50 frtig terjedhető pénzbirsággal büntetendő.

159. §. Ha a folyó vagy patak, melyen a jogosulatlan usztatás vagy tutajozás történt, vagy ha a jogosulatlanul felállitott vizmüvek több járásbirósági kerületre terjednek ki, akkor a fennebbi §-ban nevezett kihágások elitélésére nézve bármelyik járásbiróság illetékes, melynek területén a szállitás történt, vagy hol a vizmü felállittatott.

160. §. A büntető eljárás vagy az illető törvényhatóság tiszti ügyészének bejelentése folytán, vagy ha a kihágás által magán személyeknek kár okoztatott, ezeknek panaszára inditandó meg.

161. §. A 158. §-ban emlitett kihágásokra a jelen törvény 50. 51. 52. 53. 54. és 57. §§-ai szintén kötelezők.

162. §. Ha a tiltott épitmény vagy az usztatás és tutajozás czéljaira szükséges épitkezés, folyó és patakszabályozás má-

sokra nézve káros, tartozik az épitkező a birságon és kártérítésen kivül az előbbeni állapotot saját költségén helyreállitani, különben az, az ő költségén eszközlendő.

Ötödik czim.

Az országos erdei alapról.

163. §. A jelen törvényben különösen megszabott forrásokból országos erdei alap képeztetik.

Ezen alapba folynak be a netalán kisajátitott területek eladásából bejövő összegek is.

164. §. Az erdei alapot erdészeti czélokra a földmivelés, ipar- és kereskedelmi minister kezeli.

Hatodik czim.

Zárhatározatok.

165. §. A jelen törvény első czimének I. IV. és V. fejezetei, valamint annak a vétségekre vonatkozó része (második czim) ezen törvény kihirdetésének napjától számitandó egy év alatt lépnek hatályba.

166. §. Az 1807: XXI. törvényczikk ezen törvény életbeléptetésével hatályon kivül helyeztetik, azonban az annak értelmében elrendelt zárlatok, a mennyiben azok magán erdőbirtokosokra vonatkoznak, a jelen törvény kihirdetésétől számitandó egy év alatt, a mennyiben pedig a jelen törvény 10. §-ában emlitett erdőkre intéztettek, azon időponttól fogva feloldottaknak tekintendők, a melyben a zár alatt levő erdőrészre nézve, a jelen törvényben megszabott gazdasági terv érvénybe lép.

167. §. Az 1844. évi X. törv.-czikknek a futóhomok megkötésére vonatkozó intézkedései azon területekre nézve, melyekről a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister a je-

len törvény 130. §-sa értelmében nem intézkedik, érvényben fenntartatnak.

168. §. A mezei rendőrségről szóló 1840. IX. törvényczikk, valamint szintén a vizek és csatornákról szóló 1840. X. törvényczikk intézkedései, a mennyiben a jelen törvénynyel ellenkeznek, hatályon kivül helyeztetnek.

169. §. A jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi, továbbá az igazságügy- és a belügyministerek bizatnak meg.

Résztvegyen-e a magyar erdészet a jövő évi párisi kiállitáson.

Az erdészek közül többen, és kétségkivül nem éppen olyanok, kiknek szavára ne lehetne és nem kellene adni, azon nézetben vannak, hogy az erdészetnek a nemzetközi kiállitások versenyterén nincs mit keresni.

Az erdőgazdaság kiállitásra adható kereskedelmi tárgyai szemre kevésbé tetszetősek, izlésre a műipar készitményei között háttérben állók, alakra nem igen vonzók, sulyra és térfogatra pedig nehézkesek és terjedelmesek lévén, a nemzetközi kiállitások küzdterén értéköknek megfelelő elismerésre alig találhatnak.

Hogy is lehetne ez másképen? Az a darab fa, melyet a műértő közönség kiállitási vándorlása közepette oly kicsinylőleg megtekint, egyszerü valami; és legtöbbször még a magukat minden tudományágban tájékozottnak vélt tudósok is azt mondják: hiszen azt csak le kellett vágni; legkevesebbje tudja pedig azt, hogy mit kellett mindezzel a munkája gyümölcsét ritkán látó erdésznek tenni, mig levághatóvá lett, s mig oda juttathatott. Pedig ha valakinek valamely tárgy mikénti elő-

állitásáról kellő tudása nincs, akkor annál bizonyára hiányzik a képesség is arra, hogy emennek értéke meghatározására vagy méltánylására alapos itéletet mondhasson.

Aligha tagadhatná valaki, hogy igy állunk az erdészettel, melynek természetét és lényegét, fájdalom, igen sokszor még azok is alig ismerik, kik jövedelmök és jóllétök legnagyobb részét, vagy akár egészen is, csak az erdőnek köszönhetik. Az pedig ismét nyilván való, hogy a kiállitást látogató nagy közönség között csak elvétve akadnak szakértő szemek, mert a tulajdonképeni tanulmányozásra képes és itéletre illetékes erdőgazdák igen szerény számban jelenhetnek ott meg.

És mi mégis szemben a valóság ezen nem csábitó tükrével és szemben azzal, hogy a kiállitások már csaknem azon tetszelgő nőkké fajultak, kik *A*-nak, *B*-nek és *C*-nek s a többinek is kitüntetést jelző rózsát adnak : a meleg meggyőződés hangján mondjuk, hogy a jövő évi párisi kiállitáson kereskedelmi szempontok által vezérelve részt kell vennünk.

Az indokok, melyek a bécsi kiállitásban való tömeges résztvételünket tanácsolták ma nem állanak ugyan; de kifejlődött e kiállitás szomoruan fényes megnyitásának napjától kezdve, egy addig még nem is sejtett csaknem csüggedésre sujtó olyan ok, mely a vállainkra nehezedett általános közgazdasági válság nyomasztó terhe alatt dörgő hangon kiáltja felénk: használjatok fel minden módot, minden legkisebb alkalmat, mely lehetőséget nyit őstermelésre utalt országotok terményeit értékesithetni.

Ez azon indok, mely élénken sürget a párisi kiállitásban való résztvételre. Tudjuk, hogy Francziaország nem képes faszükségletét saját erdőségeinek terméséből fedezni s az is áll, hogy Svéd-, Norvég- és Oroszországok sőt maga Amerika is a

számitó kereskedő minden fogásával igyekeznek a franczia fapiaczokat saját faanyagukkal ellátni. De másfelől az is tény, hogy Magyarország, leszámitva a tölgy dongák gazdag kivitelét, habár kis mértékben is, szintén részt nyert már a franczia faszükséglet kielégitésében; s ma nem csak a franczia vaspályákig vagy Strassburgig utazhatunk magyar vasuti talpfán, de párisi pipere czikkeket is küldenek hozzánk magyar fából készült ládákba csomagolva, s az ujon épülő párisi palotáknál a velünk szintén komolyan versenyző osztrák fa mellett magyar deszka anyagokat is használhatnak fel.

Ma már tényé lett az, hogy nemcsak tölgyfát és nemcsak tengeri uton, de vasuton fenyőfa-anyagokat is küldhetünk Franczia országba. E körülmény pedig hathatósan ösztönöz arra, hogy résztvegyünk a kiállitáson s kivitelre képes erdőterményeinkből minta-küldeményeket juttassunk a világ és az üzletemberek szemei elé.

A párisi kiállitásnál nem lehet szó arról, hogy erdőterményeink nagy-tömegü vagy nagy-méretü egyedeivel, avagy holmi ritkaságokkal jelenjünk meg, elég lesz oda legfennebb a rendes vasuti szállitásnál általában használni szokott méretek határáig terjedő faválasztékokat küldeni, illetőleg a tömegesen való eladhatásra, rendelkezésre álló anyagainkat, minők kétségkivül a tölgy- és luczkéreg is, kisebb mennyiségben de minőségük hű bemutatásával kiállitani. Ehez képest annak sem lehet helye, hogy feltünni-vágyás, vagy másokat felülmulni kivánó, különben dicséretes törekvés ingere által ösztönözve, olyan lényegökre nézve minutiosus tárgyak kiállitásába bocsátkozzunk, melyek magukban véve szépek lehetnek ugyan, de az erdőgazdaság érdekeinek épen semmi gyakorlati hasznot vagy szolgálatot nem tesznek, mig másfelől tetemes összegü költségeket igényelnek, milyenekre ismét sem egyesnek, sem az államnak jelen nyomasztó viszonyaink között pénze

nem lehet. Ugyanezt egyébiránt ajánlatos lenne más ágazatok kiállításánál is gondos figyelemre méltatni.

A kiállításban való résztvétel módozatai most könnyebbek mint voltak bármikor, helybért nem kell fizetni, az erdészeti tárgyak szállitási díját a kiállitás czéljaira engedélyezett országos költségekből az állam fedezi. A kiállitásra szánt tárgyakat pedig saját költségén még előlegesen meg fogja biráltatni.

Azon körülmény, hogy Németország nem vesz részt a kiállitásban, minket tartózkodásra vagy elmaradásra épen nem indithat, a jelentékenyebb üzletemberek, ha nem fognak is kiállitani, de bizonyára elmennek a kiállitást megnézni, s ha találnak ott maguk részére felhasználhatót, azt, háttérbe szoritva a politikát, igyekezni is fognak igénybe venni. Reánk nézve az a fő irányadó, hogy Svéd-, Norvég- és Oroszországok megfognak jelenni, minket pedig szemben ezekkel, Franczia-országba már megkezdett fakivitelünk fenntartásának és növelésének érdeke indit a megjelenésre, indit pedig még azért is, hogy legalább eddig küzdéssel és áldozatokkal nyert piaczi helyzetünket ne koczkáztassuk.

A kiállitandó tárgyak folyó évi junius 15-ig, vagy az illető vidéki, vagy az országos központi bizottságnál, vagy az Országos Erdészeti-Egyesületnél jelenthetők be, s mi óhajtjuk, hogy ezt erdőbirtokosaink és fakereskedőink minél nagyobb számban tegyék.

Már fennebb jeleztük azt, hogy oly anyagok kiállitása kivánatos, melyekből tömegesebb mennyiséget szállithatunk ki, minthogy pedig a kiállitásra kiküldött anyag puszta megjelenése és felmutatása egymagában még nem elegendő a felmerülő üzleti kérdések megfelelésére, itt ismételve hangsulyozzuk és teljesitésre ajánljuk azon inditványunkat, melyet a folyó évi február-hó 26-án tartott országos szakértekezlet is elfogadott, s melyszerint a kiállitandó tárgyakhoz legalább a következő

gazdasági statistikai adatok melléklendők, u. m.: mennyi bocsátható azokból évenként eladásra, hány évig, mily áron helyt az erdőben, vagy a legközelebbi vasut és hajózási állomáson, mennyi az illető vidék kézi napszáma és a kettős fogatok utáni fuvarbér?

Mi a magyar erdészetnek a párisi kiállitásban való résztvételét szükségesnek ismerjük, s ezt menten minden más arra inditó októl egyedül és kizárólag kereskedelmi szempontból azért tartjuk teljesitendőnek, mert erdőgazdaságunk érdekeivel ellenkezőnek ismernők azt, ha a világkereskedelem igényeit minden tekintetben bátran kiálló faanyagainkkal elmaradnánk oly versenyről, mely következményeiben hivatva lett a mindennapi élet szükségleteinek fedezésére szolgáló jó és biztos forrásokat föltárni és megismertetni.

Bedő Albert.

Az osztrák erdészeti congressus határozatai.

A második osztrák erdészeti congressus, mely f. évi márczius-hó 12-én nyittatott meg Bécsben az ottani gazdasági egyesület termében s 15-én záratott be, több olyan kérdéssel foglalkozott, mely természeténél fogva e lapok olvasóit is érdekelheti; jónak látjuk tehát a négy napi tanácskozás eredményét rövid kivonatban közölni.

A tanácskozás első tárgyát egy már sokat vitatott, de még eléggé nem tisztázott kérdés, az erdők befolyása valamely vidék vagy ország müvelődési állapotára képezte. A két értekezés közül, melyeknek egyikét az orsztrák birodalmi erdészeti egyesület, másikát a bécsi gazdasági egyesület erdészeti osztálya terjesztette a congressus elé, az utóbbi lett a tanácskozás alapjául elfogadva. A birodalmi erdészeti egyesület

munkálata valószinüleg azért lett mellőzve, mert szorosan véve csak mellékesen tárgyalja a felvetett kérdést, s mint megelőzőleg a földmivelési ministeriumhoz beterjesztett emlékirat, tulajdonképen azon főbb elvek kimutatásával foglalkozik, melyekre, az egyesület nézete szerint, a tervezett osztrák erdőtörvényjavaslatnak alapitva lenni kellene.

Czéljához képest, bár el nem tagadható alapossággal, de mindvégig bizonyos irányzatossággal taglalja azon befolyást, melyet az erdő a klimára, az esőmennyiségre, annak felosztására és hatására (actio), a talaj állományára, a termőréteg megvédésére, s végül a közgazdasági viszonyokra, szóval egy ország kulturájára gyakorol, s vizsgálódásai nyomán azon eredményre jut, hogy az erdő ugyan eltagadhatlanul gyakorol bizonyos jótékony befolyást, főleg a közvetlen környezetre, e befolyás mértékét azonban kimutatni ma még hozzávetőleg sem lehet; csupán annyi kétségtelen, hogy az erdőnek tulajdonitott jótékony hatás korántsem oly nagy, mint a milyennek némelyek elfogultságból, mások képzelt érdekekből, az erdészeknek egy része pedig hivatásuk tárgyának könnyen érthető túlbecsüléséből állitják, s nincs is elválaszthatlanul egyedül az erdőhöz kötve. Az erdő jótékony hatása a klimára, talajra stb. végeredményében onnét ered, hogy azon terület, melyet elfoglal, növényzettel van boritva; ugyanezen eredményt kell előidéznie tehát minden más növénytakarónak is, a park és gyümölcsös fáinak, a faültetvényeknek, réteknek, legelőknek, szántóknak stb. A hatás ezeknél kisebb ugyan mint az erdőnél, de okszerü mezőgazdászat mellett többnyire elégséges, s ha némi kivánni való marad is fenn, azt erdő nélkül más uton (alagozás, öntözés, csatornázás, vizszabályozás utján) is ellehet érni; az erdő intensiv növényzetére mondhatni csak ott van mulhatatlanul szükség, hol a terület különben is feltétlen erdőtalajt képez.

Mindezekből azt a következtetést vonja le az emlékirat, hogy az erdőnek szükségkép csak ugynevezett feltétlen erdőtalajt kell elfoglalnia; fenntartásának kérdése tehát egyedül a birtokos szempontjából itélendő meg, minélfogva az erdőgazdaságnak is meg kell adni azt a szabadságot, mely a gazdaság más ágainál oly üdvösnek bizonyult, s mely, mint a nemzetgazdászat rég kimutatta, az egészséges fejlődésnek s haladásnak első feltétele.

A bécsi gazdasági egyesület munkálata tisztán tudományos szempontból vizsgálja az erdő befolyását a culturára, azon hatás szerint, melyet az a légköri csapadékokra, a levegőre és talajra, s ezek által a hőmérsékre és climára gyakorol, s vizsgálódásainak eredményét tételekbe foglalja össze. A congressus ezen az alapon folytatott tanácskozásai után a következőkben mondta ki megállapodásait.

Az erdő mérsékli a viznek lefolyását a talaj felületén s hosszabb ideig kényszeriti azt ennek felső rétegeiben vesztegelni, alászállását pedig az alsó regiókba lassuvá és állandóvá teszi; a tapadó viznek lassu elpárolásával s a felszivott viznek kigőzölögtetésével szaporitja a légkör nedvességét és pedig tartamosan, még a szárazság idején is; mérsékli a légáramlatokat nemcsak belsejében, de határain kivül is egy keskeny övön; csökkenti a talajnak viz általi lemosatását s azon területen, melyre kiterjed, megvédi a könnyü homoktalajt a szél általi elfuvatástól; képes a föld termékenységét fenntartani, sőt egyes speciális esetekben a talajt gazdagitani is; megakadályozza, hogy területén belül hógörgetegek képződjenek s védi az alantabb fekvő telkeket a felülről lezuhanó hóomlások pusztitásától; hatással lévén a csapadékokra és légáramlatokra, befolyást kell hogy gyakoroljon a klimára is, az eddig tett észleletek azonban még elégtelenek arra, hogy e befolyásnak mértéke megitélhető legyen s további tudományos kutatásoknak

leend feladata, a hiányos adatokat kiegésziteni, s ezek segélyével a még fennálló kétségeket felderiteni.

Ezekhez a congressus végül azon nyilatkozatot csatolja, hogy a mérsékelt égöv belföldjén culturnép csak akkor fejlődhetik ki, ha az illető ország kellő mennyiségü, czélszerüen felosztott s jól ápolt erdővel bir; az erdőnek tulnyomósága s még inkább nagymérvü hiánya károsan hatnak a jóllétre s ezzel a müveltségre.

Mint ezekből látható, a congressus hosszas tanácskozása nem sok ujat producált; megállapodásai eddig is ismert igazságok, melyek a kérdés tisztázásához ma már nem sokkal járulhatnak. Érdeme azonban a congressusnak, hogy felhivta a figyelmet az e tekintetben meginditott kutatások fontosságára, a kormányhoz és a törvényhozó testülethez menesztett feliratával pedig megkisértette a szükséges eszközökről is gondoskodni.

Második tárgyát a congressus tanácskozásának az erdészeti oktatásügy képezte. E kérdés ma napirenden van Ausztriában és Németországban, s élénken foglalkoztatja nemcsak a sajtót és a szakegyesületeket, de mint az aschaffenburgi erdészeti tanintézet esete is bizonyitja, a törvényhozó testületeket és kormányköröket is. A vita lényegében azon kérdés körül forog, megtartassanak-e az eddigi tanintézetek jelen szervezetükben, avagy az egyetemekkel vagy felsőbb technikai tanintézetekkel kapcsolatba hozva szélesebb körü tudományos alapon szerveztessenek. A congressus a két eltérő nézet egyikéhez sem csatlakozott feltétlenül, hanem a cseh erdészeti egyesület javaslata alapján a következő határozatot hozta: az erdészeti szakoktatás három egymás felett álló tanintézeten foganatositandó, melyek közül a legalsóbb foku ugynevezett „erdőmives iskolák“ (Waldbauschulen) a véd- és műszaki segédszemélyzetnek és a kis erdőbirtokosoknak kiképzésére, a második foku, ugynevezett „erdészeti szak-

iskolák" (Forstliche Fachschulen) ellenben, körülbelül a mostani erdőakadémiák szinvonalán, az erdőgazdaság önálló vezetésére képesitett gyakorlati szakemberek nevelésére volnának hivatva, mig az egyetemekkel vagy magasabb technikai tanintézetekkel kapcsolatba hozandó felsőbb erdészeti, tanintézeteknek (Hochschulen) a legmagasabb foku szakkiképzést, tanerők és szaktudósok nevelését kellene közvetiteni. Az ellentétek kiegyenlitése nem mindig vezet czélra, s ugy hisszük, a congressus sem a legjobb javaslattal állott elé, midőn a tervezett másodfoku szakiskolákban a most fennálló tanintézeteket is fenn akarja tartani, s az egyetemeken és műegyetemeken szervezendő felsőbb tanintézetek felállitását is szükségesnek itéli. Egyik vagy másik aligha nem bizonyul feleslegesnek; tudtunkkal legalább még egy pálya számára sem nevelik a tudományosság kissebb és nagyobb foka szerint a tanférfiakat és gyakorlati embereket. Az iskolai elkülönzés ezen rendszere alig válhatna előnyére a szaknak, s legfeljebb azt eredményezné, hogy az elmélet és gyakorlat közti érintkezés megnehezittetnék; a gyakorlat értékes tapasztalatai, fontos felfedezései nehezebben juthatnának a kathedrára s viszont az elméletnek is bajosabb lenne vivmányait érvényesiteni a gyakorlat terén.

A tanácskozásra előre kitüzött ezen két tárgyon kivül, vita közben szőnyegre került a most készülő osztrák erdőtörvényjavaslat is, melyet a nagy közönség még nem ismer. Erre vonatkozólag a kormány egyik jelen volt közege következő nyilatkozatot tette: A földmivelési ministerium által tervezett erdőtörvényjavaslat nem szándékozik tulságos gyámkódással terhelni a magán erdőgazdaságot s szabad kezet enged a birtokosnak erdeje kezelésében. Az erdőirtást azonban a kormány jóváhagyásától teszi függővé, s tiltva az ugynevezett erdőpusztitást, kötelezővé teszi az erdő felujitását. A véd- és

zárolt, továbbá a szolgalommal terhelt és községi erdők kezelésénél beavatkozási jogot tart fenn a kormány számára, a mennyiben ezen erdők felügyelete és rendezése a kormány által kiadandó utasitás szerint hivatalból lesz eszközlendő. Az erdők felosztása és egyesitésére vonatkozó intézkedései analogok lesznek azokkal, melyek a porosz erdőtörvényben feltalálhatók, ellenben a most erdővel nem boritott területek beerdősitésére vonatkozó intézkedései egészen ujak lesznek.

Összehasonlitva ezen javaslatot a mi erdőtörvényjavaslatunkkal, ugy találjuk, hogy szabadelvüség tekintetében a miénktől messze hátra marad, s hogy e miatt az osztrák erdészek és erdőbirtokosok nagy részének sem valami nagyon tetszhetik, következtetni lehet abból, a mit felőle az osztrák birodalmi erdészeti egyesület közlönye az „Oesterreichische Monatschrift für Forstwesen", melyből ezen közlemény adatait meritettük, mond. Szerinte egy ily elvekre fektetett erdőtörvény mivel sem lenne jobb, a most hatályban levő s mindenki által elavultnak s hiányosnak itélt 1852-ki erdőtörvénynél, s ha a javaslat törvénynyé válnék, ez uttal is ellehetne mondani, talán már az ezeredikszer, hogy Ausztria egy eszmével mindig hátrább jár a külföldnél. *Horváth Sándor.*

Válasz Illés Nándor urnak „Egy érdekes ákácz állab"-ról szólló czikkére. *)

Az „Erdészeti Lapok" f. évi első füzetében Illés Nándor ur egy a Coburg herczeg birtokát képező vacsi pusztán létezett ákácz állabról értekezvén, ez alkalommal nem csak az ottani erdészeti személyzetet vandalismussal, tudatlansággal és

*) Szerző ur kivánatára e czikket beküldött eredeti szövegének változtatása nélkül közöljük. Szerk.

meggondolatlansággal bélyegezni sietett, de egyszersmind az ákáczot illetőleg oly nézeteket, illetőleg oly elveket állit föl, melyeket legalább én részemről aláirni, elfogadni egyáltalán nem akarnék.

Kötelességemül tartom azért ezen czikk rágalmai ellenében felszóllalni egyrészt erdészszemélyzetünk becsülete megmentését megkisérlendő, másrészt az „Erdészeti Lapok“ olvasó közönségét Illés ur fölötte téves nézeteire figyelmeztetendő, melyek ugyan egészen más névvel volnának nevezendők, ha e sorok irásához oly vastagra faragott tollat használnék, mint a milyen czikkiró uré volt.

Ugyanis előadja Illés ur, miszerint 1872-ben tanulmányi utazása alkalmával látta ezen ákácz állabot, ebben próbát vett, s az ottani erdészt felkérte volt, hogy ez állabot tudományos kisérletek tételére hagyná meg; most azonban, midőn ismét a vacsi pusztára került, arról kellett meggyőződnie, hogy ezen állab az ottani erdész vandalismusának áldozatul esett, és szőlőkaróknak kivágatott.

A p.-vacsi erdész csakugyan inkább gyakorlati ismeretekkel biró, mintsem tudományosan képzett szakférfiu. Azonban még mai napig sem vagyunk azon helyzetben, erdészeti személyzetünket csupa érdemes volt tanárokból választani, s annál kevésbé régibb és különben érdemes tisztjeinket, csak azért távolitani el az uradalmi szolgálatból, mert véletlenül nem tudósok.

Ha azonban Illés ur ezen állab fentartása iránt irásban fordul a p.-vacsi erdőhivatalhoz, herczegi központi iroda, avagy erdészeti igazgatósághoz, ebbeli kivánsága bizonyára a lehető legnagyobb készséggel teljesittetett volna, ő azonban tökéletesen elegendőnek tartá szóbelileg közölni kivánságát a vacsi erdészszel, ki viszont Illés urat neve után is alig is-

mervén és mint a magyar nyelvet nem biró külföldi, ennek irodalmi téren való működéséről mitsem gyanitván, egész egyszerüen figyelmen kivül hagyta a felszóllitást, s azzal bizonyára nem is gondolt többé. Minden más tisztviselő is csak igy járt volna el, és pedig helyesen. Nem is a vacsi erdésztiszt vandalismusa okozta ezen kérdéses állab letaroltatását, hanem azon körülmény, hogy Illés ur nagyon is önhitüleg mellőzte a bevett szokásokat. Czikkiró ur még korántsem hasonlitható például egy Cotta vagy Hartighoz, hogysem nevének egyszerü felemlitésével már minden erdésznél imponáljon.

Czikkiró ur epéjét a p.-vacsi erdésztiszt meggondolatlansága felett kiöntvén, a tudomány számára ezen már elveszett állab leirásához fog, bemutatja próbavétele eredményét, kiszámitja a fatömeget és növedéket, s ezen egyetlen egy próba alapján az ákáczra termési táblát állit fel. Ohó Illés uram! nem mérik ám oly olcsón a tudományt! Egyetlen egy próba, egy futólagos beutazás, ehez a mint látszik igen eleven képzelődés, még korántsem elegendők arra, miszerint az önmunkálatának tudományos vagy klassikai értékét megállapitsák.

Avagy talán p.-vacsi ákáczaink növését is meghallgatta czikkiró ur?!

Helyeseknek bizonyult termési táblák felállitása igen fáradalmas munka, holott az ön termési táblája ez egyedüli 35 éves állab és benne egyetlen egy vett próba kivételével merő képzelődés, ábrándkép, és e mellett tökéletesen téves.

Hivatkozom például két próba adataira, melyeket a vacsi pusztán még 1859-ben Greiner Lajos erdőtanácsos ur vett. Ezek következők :

Ákácz próbavétel 1859-ben a vacsi puszta „Nyárjas“ nevü erdőrészben; próbatér 120□⁰, állab kora 19 év; talaj : jobb minőségü homoktalaj.

I. magassági osztály 62′				II. magassági osztály 50′				Jegyzet.
törzs	körlap	törzs	körlap	törzs	körlap	törzs	körlap	
száma	□′	száma	□′	száma	□′	száma	□′	
1	0.221	21	0.179	1	0.150	21	0.087	Ezen próbatér törzseinek számát viszonyitva az Illés ur által vett terület törzseihez, kap 233 drbot a főállabban és 103 drbot a mellékállabban. Az alakszám több fán 0.46-dal találtatott.
2	0.267	22	0.359	2	0.081	22	0.074	
3	0.179	23	0.374	3	0.093	23	0.100	
4	0.189	24	0.245	4	0.108	24	0.150	
5	0.189	25	0.497	5	0.159	25	0.093	
6	0.199	26	0.359	6	0.061	26	0.116	
7	0.245	27	0.388	7	0.093	27	0.150	
8	0.221	28	0.418	8	0.116	28	0.081	
9	0.292	29	0.465	9	0.093	29	0.108	
10	0.481	30	0.267	10	0.093	30	0.124	
11	0.170	31	0.388	11	0.108	31	0.142	
12	0.210	32	0.292	12	0.067	32	0.124	
13	0.199	33	0.403	13	0.067	33	0.074	
14	0.359			14	0.100	34	0.179	
15	0.199			15	0.108	35	0.093	
16	0.292			16	0.116	36	0.124	
17	0.221			17	0.142	37	0.142	
18	0.189			18	0.169			
19	0.403			19	0.100			
20	0.199			20	0.093			

Az I-ső magassági osztály körlap összege 9.567; a II-ik magassági osztály körlap összege 4.084.

A próbatér törzseinek száma 70 a főállabban.

A fatömeg e próbatéren 366.782 köbláb, tehát egy katastrális holdon 48.9 normál öl.

E törzsökön kivül mint mellékállab találtatott 31 törzs 0.050 □′ körlappal és 28′ magassággal.

Ákácz próbavétel 1859-ben a vacsi puszta „Ferdinandsremis“ nevü erdőrészben; próbatér 100□°, állab kora 18 év; talaj: jobb minőségü homoktalaj.

I. magassági osztály 60′				II. magassági osztály 48′				Jegyzet.
törzs száma	körlap □′	törzs száma	körlap □′	törzs száma	körlap □′	törzs száma	körlap □′	
1	0.221	21	0.233	1	0.074	21	0.081	Ezen próbatér törzseinek számát viszonyitva az Illés ur által vett terület törzseihez, kap 256 drbot a főállabban és 176 drbot a mellékállabban. Az alakszám több fán 0.49-dal találtatott.
2	0.245	22	0.199	2	0.108	22	0.124	
3	0.159	23	0.256	3	0.124	23	0.081	
4	0.199	24	0.233	4	0.100	24	0.093	
5	0.292	25	0.210	5	0.081	25	0.116	
6	0.345	26	0.142	6	0.108	26	0.074	
7	0.150	27	0.403	7	0.081	27	0.087	
8	0.233	28	0.150	8	0.108	28	0.081	
9	0.210	29	0.159	9	0.087	29	0.100	
10	0.199	30	0.403	10	0.081	30	0.074	
11	0.292	31	0.159	11	0.124	31	0.124	
12	0.433			12	0.100	32	0.100	
13	0.305			13	0.124	33	0.124	
14	0.221			14	0.081			
15	0.159			15	0.100			
16	0.233			16	0.124			
17	0.169			17	0.124			
18	0.169			18	0.074			
19	0.179			19	0.133			
20	0.189			20	0.087			

Az I-ső magassági osztály törzs körlap összege 7.149; a II-ik magassági osztály törzs körlap összege 3.282.

A próbatér törzseinek száma 64 a főállabban.

A fatömeg a próbatéren 287.373 köbláb, tehát egy katastrális holdon 46 normál öl.

E törzsökön kivül mint mellékállab találtatott 44 törzs 0.050 □′ körlappal és 34′ magassággal.

Czikkiró ur igen jól tudja Coburg herczegnél töltött szolgálati idejéből, hogy Greiner erdőtanácsos ur hosszu pályafutásának igen nagy részét tudományos törekvésnek szentelé és hogy különösen minden erdőbecslési munkálatait aggódó pontossággal és fáradhatlan személyi szorgalommal vitte végh ez és teljesitette, s ép azért az föltétlenül hitelt és elismerést érdemel. Legkevésbé sem vonom kétségbe próbavételének helyes voltát, de a három eredmény egymással összehasonlitása által, az ön termési táblája tökéletesen semmivé lesz és beigazoltatik az, hogy az ákácz 20. éve körül majdnem a legnagyobb fatömeget szolgáltatja és már a 25. éven tul tömegtartalma tetemesen apad, vagy legalább igen kevéssel gyarapodik.

Számos más számszerüen helyes adat áll a vacsi pusztáról és a szintén Coburg herczeg birtokához tartozó hevesi uradalomból még e tekintetben rendelkezésemre, mely ezen adatok mind fentebbi állitásomat igazolják és teljességgel arra jogositnak, önnek azon nézetét, hogy az ákácz vághatási kora a 60 és 80 év közé, vagy még azontúl esnék, tévesnek nyilvánitani és azoknak adni igazat, kik az ákáczot magasabb fordában való kezelésre alkalmatlannak találják.

Greiner erdőtanácsos ur által talált magassági növekvés is e mellett szól. Mind a két próba az uralkodó vagy a főállabnál 62 és 60' magasságot eredményezett, holott ön a próbának kiszemelt állab magasságát 65'-ból mutatja ki, ennek következtében nagy valószinüséggel mondható, hogy az ákácz magassági növekvése is 20. éven túl tetemesen hanyatlik.

Mind a 3 próba azonban a p.-vacsi jobb minőségü homoktalajon vétetett, egészen jó homoktalaj ott általán véve nem is létezvén.

Eltekintve az emlitett tényektől, a bölcsességnek egész kútforrását találja ezen egyetlen állabban, ugy hogy e felett valóban álmélkodnom kell. Azt állitja ugyanis ön, a nélkül,

hogy bizonyitaná, miszerint az ákácz 10-ik évétől kezdve 35-ik évéig állandóan fokozodó növedékben áll.

Ebből következteti, hogy ezen növedéknek fokozólag még a 60., sőt 80. és 100-ik esztendeig is tartania kell, és pedig azon egyedüli okból, mert épen véletlenül ugy gondolja, hogy az ákácz növekvési viszonyai ugyanazok, mint a közpereszneyeé, a mit azonban én szintén és egyáltalán alá nem irhatok.

Egész egyszerüen bennünket szemel ki a czikkiró a kisérletre, valjon élhet-e a holló 100 évet is; miért nem fordul inkább az államhoz, vagy valaki máshoz, kinek ily kisérletek tételére elég tere és talán kedve is van.

Gyanitásai alapján elkárhoztatja az ákácz állabok használatát fiatalabb korban és legfeljebb azon esetre talál mentséget, midőn kisebb erdőbirtokos akkor fog annak használatához, midőn talán fára vagy pénzre szüksége van, minket azonban tudatlansággal és meggondolatlansággal vádol csakis azért, mert véleménye szerint mi elegendő fával rendelkezünk, és mert véletlenül más nézetben vagyunk önnél, kinek a p.-vacsi ákácz ismerete talán 3 napi gyakorlatra terjed, mi, kiknek ellenben majdnem 40 évi tapasztalati adatok állanak rendelkezésünkre.

Ugy látszik, tanulmányi utazása alkalmával annyira beleszeretett ezen állabba, hogy egészen megfelejtkezett a többi p.-vacsi erdőkben körültekinteni, s az ottani viszonyok és a p.-vacsi erdőgazdaság czéljairól, ha csak nagyjából is, tájékozást szerezni.

Feladatunk az ottani még nagyobb részt tökéletlenül kötött futóhomokos nagy területeket beerdősiteni, mi a mezőgazdaság és erdészet között fennálló rendezetlen viszonyok miatt előbb nem foganatosittathatott.

Ezen területek után nagy adót kell fizetnünk, s tetemes müvelési költséget forditunk reájok, melyért ezen kiadásokat

meg is akarjuk magunknak térittetni, mihelyt ezt észszerüen csak tehetjük.

Ennélfogva nem vagyunk azon helyzetben, mintegy 1200 holdnyi ily területet csupán kisérletek tételére fenntartani, különösen annak megtudására, valjon lehetne-e 100 év alatt ákácz tönkfát — ha csak oly gyéren mint a Libanon czedrusai is — nyerhetni. Nekünk okvetlenül erdőt kell ott létesitenünk, és pedig olyat, melynél sürü zárlatban mihamarább beárnyalhassuk és javithassuk a talajt; s ezen feltett szándékunkat és czélunkat fogjuk követni akkor is, ha Illés ur véletlenül eltérő nézetben volna. Egy szóval, szükségesnek tartjuk ott a viszonyok által föltételezett sarjerdőgazdaságot üzni.

Az idősebb ákácz állaboknál azt tapasztaltuk ott, hogy az ákácz igen hamar csúcsvészes, törékeny s már is legfeljebb 25—30 éves korában a többnyire rosz talajon gyakran bélkorhadt lesz, eltekintve annak öngyérülési törekvésétől. Minek hagyjuk tulajdonképen az ákáczot öregedni, s miért adjunk előnyt egy egyszerü használatnak ugyanazon idő alatti ötszörös használat felett? mely utóbbi már szerszám, hasáb és más szükséges faválasztékot is szolgáltat, holott a 100 év alatti egyszerinél az értékbeli és pénzveszteség bizonyos lenne, nem birván semmi gyakorlati tapasztalattal az ákácz fordája meghosszabbitásának czélszerüségéről és e mellett a végczélunkat, a talaj megkötését, mielőbbi beárnyalását és javitását figyelmen kivül hagynunk kelletvén.

Hogy azonban az erdészeti tudomány tisztán empyrikai tudomány, azt különösen Illés urnak mint volt selmeczi tanárnak tudnia kellene.

Mielőtt e czikkemet befejezném, legyen szabad az olvasó közönséget még Illés ur némely irataira figyelmeztetnem.

Az „Erdészeti Lapok“ 1870., vagyis 9. évfolyamának szept. és okt. IX. és X. füzetében szószerint ezeket mondja:

„Ha az alföldet beakarjuk fásitani, oly fanemeket kell választanunk, melyek a sikert leghamarébb és legkönnyebben biztositják, mert kinek lesz kedve évszázadig várni a vágásra és ily hosszu időre fektetni be pénzét, kit nem fog visszariasztani az évről-évre ismétlődő kiszáradása az ültetvényeknek, gyakran a több éveseknek is, stb.“

Továbbá 1871-ben megjelent „Erdőtenyésztéstan“-ában 287-ik lapon találjuk ezeket :

„Az ákácz ugyanis nem nő fel nagyméretü fává, szeret ágakba terjedni, törékeny és növekvése mihamar apadni kezd. A fagy és viharok rongálják, csemedékét pedig a nyulak folytonosan tönkre teszik. Nagy terjedelmü elegyetlen erdők telepitésére gyenge árnyalásánál és fényigényességénél fogva nem alkalmas. Legfejlebb 40 éves vágásforgással kezelhető, ezen időn túl tömegtermelése tetemesen alább száll stb.“

Hogy a szerencsétlenül járt ákácz állab már 1872-ben az ellenkező nézetre tudta hozni Illés urat, mégis csak feltünő, kérdem tehát, melyik Illés urnak adjunk már most igazat, annak-e 1870-ről, 1871-ről, vagy annak 1872-ről?

Különben se baj uram!

Hevesen és a vacsi pusztán még elegendő mennyiségü s különféle koru ákácz állabaink vannak, melyek mindennemü kisérletekre rendelkezésére állanak önnek, természetesen a mily mérvben csak igénybe vételét józan értelemmel kivánnia lehet. Ön előtt, mint volt herczeg Coburgi tiszt előtt, legkevésbbé ismeretlen dolog, hogy szakunkba vágó minden tudományos törekvést nem csak kellően méltányolni tudunk, hanem ezek előmozditására mindenkor legkészségesebben segédkezet nyujtani is szoktunk.

Csak emlékezzék arra vissza, hány fiatal erdész kiképeztetéséhez járult már Fenséges Urunk és elismerni fogja, hogy

nálunk semmi áldozattól nem irtóznak vissza a kornak megfelelően képzett erdészszemélyzet felett rendelkezhetni.

Tessék csak tudakozni, milyen volt a magyar „alföld“ nagyobb része még vagy 20—25 év előtt, s milyen mostanában. Hol azelőtt Budapest falaitól kezdve Szolnok, Jászberény és Kecskemétig, sőt még tovább is poros pusztáknál egyebet nem láthatott az emberi szem, ott mai napon szép ákácz fasorokkal szegélyezett jól mivelt szántóföldek diszlenek. Ennek kezdeményezője mintegy 40 évvel ezelőtt tagadhatatlanul boldogult Ferdinánd szász-coburg-gothai herczeg és pedig a vacsi pusztán volt, mely eljárás mostanában a vidék nagy áldására az egész alföldön buzgó igyekezettel utánoztatik.

Ha visszatetszenek is uraságodnak, az ákáczczal való bánásmódban meglehetős helyes itéletünkben megbizhatik, hiszen egész Magyarországon legrégebben mi bajlódtunk véle.

Jövőre pedig, ha netalán valamely nyilvános lapban erdészeti állapotaink leirásával foglalkozni sziveskednék, ajánlom önnek kissé tudományosabb alapokon tenni azt. Köztünk is vannak erdészek, kik irni és az irottat megérteni, megitélni tudják. Örömest és hálával fogadunk minden oktatást, sőt minden jogos gáncsolást, ha buzgó törekvéseinek és szorgalmas munkájának eredményeként közli azt velünk. Mindenek fölött azonban ilyen irodalmi dolgozatait legalább illőbb alakban foglalja, és mindenesetre tartózkodjék az ily kifejezésektől mint tudatlanság és meggondolatlanság, mely kifejezések a szóban lévő tárgy és tények nagyon is felületes fejtegetése folytán inkább általunk lehetnének ön ellen igazoltak és használhatók. *Beauregard.*

Az Orsz. Erdészeti-Egyesület véleménye a fenyőszú irtása ügyében.

Nagyméltóságu Földmivelési Ministerium!

Kapcsolatban a f. évi 24.168. számu rendelettel, van szerencsém a vezetésem alatt álló „Országos Erdészeti-Egyesület" véleményét a betüző-szú irtása tárgyában a következőkben előterjeszteni.

A luczfenyveseket pusztitó betüző-szú (Bostrichus typographus) elszaporodása és terjedése ellen két irányban kell rendszeresen és a legnagyobb kitartással munkához látni.

Első és legfontosabb teendő : helyes erdőgazdasági elvek s ezekkel karöltve olynemü óvintézkedések alkalmazása, melyek lehetetlenné tegyék, hogy e kártékony rovar tanyát üssön oly erdőkben, a hol eddig még nem mutatkozott.

A másik, szintén igen fontos és szorgos teendő oda irányul, hogy a szóban levő kártékony rovart, ott, a hol már fellépett, s ha jelenlétének még oly csekély nyomai mutatkoznának is, a gyakorlatban hatékonynak bizonyult módok és eszközök segélyével igyekezni kell mielőbb elölni, s ezzel tovább-szaporodásának és nagyobb mérvü kárositásainak gátot vetni.

Nem lehet itten feladatunk, de egy szük jelentés keretében megfelelő részletességgel adható sem volna, az elmélet és gyakorlat által helyesnek ismert gazdasági elvek fejtegetése. Ezek tudvalevőleg különbözők lehetnek, s egyikének vagy másikának elsőbb jogosultságát mindig a helyi viszonyok és a gazdaság czéljai adják meg. De meg kell emlitenünk e tekintetben is azt, a mi jelentésünk tárgyával szoros kapcsolatban áll, s különben is mindenik erdőgazdálkodási módnak közös irányelvét kell hogy képezze, azt t. i., hogy a betüző-szú pusztitásának kitett luczfenyő-állabok mindenkor életerős és

ellentállásra képes állapotban tartandók, s illetőleg ilyenbe helyezendők, azon okból, mivel a természetileg erős, ép és egészséges törzseken és ezekből alkotott állabokon a szú legjelentékenyebb uttörője a vihardulás, valamint maga a pusztító rovar sem bir erőt venni, legalább semmiesetre sem oly könnyü szerével és oly mértékben, mint a helytelen vagy hanyag kezelés folytán többé-kevésbé sinlő helyzetbe, gyöngélkedő állapotba jutott állabokon.

Az állaboknak ép, egészséges és erőteljes állapotban, s emellett lehetőleg tisztán tartása a leghathatósabb óvintézkedés a kártékony rovar megszállása ellen. E helyen véljük megemlitendőnek azt is, hogy a frissen döntött fák s bármi czélra feldolgozott faanyagok, valamint a hulladék, törzs- és ágrészek vagy a döntés után rögtön lekérgelendők, vagy pedig az erdőből azonnal eltávolitandók, s utóbbi esetben, főleg ha uj rendeltetésük helye az erdőtől nem nagy távolban esnék, akkor szintén szükséges az anyagokat lekérgelni, esetleg felhasználni; megjegyeztetvén, miszerint a tüzifát, ha az az erdőn, vagy annak közvetlen közelében van felrakásolva, elégséges az első tavaszon április közepétől julius közepéig éber figyelemmel kisérni, s azon hasábokat, melyeken a megszállás nyomai mutatkoznának, lekérgelni.

A most emlitett elővigyázati rendszabály szigoru foganatositása azon okból szükséges, mivel épen az elhalásnak induló törzsek és törzsrészek képezik a rovar költésére és elszaporodására a legkedvezőbb tanyát, akkor, midőn azok kérge alatt a háncsnedv erjedésbe kezd átmenni. A teljesen kiszáradt fát és farészeket a szóban levő rovar sohasem szállja meg.

A feldolgozásnál visszamaradó csúcsrészek, ágak és galyak elégetése mulhatlanul szükséges, s czélszerü ugyanezt tenni a lehántott kéreggel is, de ez utóbbi csak azon esetben szük-

séges okvetlenül, ha a költés vagy annak nagyobb számu egyedei fejlődésük utolsóelőtti korszakát (a bábállapotot) már elérték.

A lehántás és égetés munkája egyébiránt, kivált vékonyabb törzsek- és törzsrészeknél, egyesithető, s igy tetemes munka- és költségkiméléssel végezhető olykép, hogy ezek, a nélkül, hogy lekérgeltetnének, tüz fölött pörköltetnek addig, a mig a kéreg gyöngén megszenesedik. Ez alatt az abban lévő rovar és ivadék teljesen elöletik, s a törzsfa még mindig jól felhasználható lesz.

Kiemelnünk és hangsulyozunk kell itten azon körülményt, hogy a szúnak veszélyes mértékben való elszaporodása az eddigi tapasztalatok szerint még soha és sehol sem következett be a nélkül, hogy a lúczfenyő állabokat sujtoló valamely más elemi csapás, pl. vihardöntés, hernyófalás, erdőégés sat. azt meg ne előzte volna, vagy végül egyszerre nagy mennyiségben döntött faanyagok hanyag kihasználásával elő ne idéztetett volna a nagymérvü elszaporodásra nézve kedvező alkalom.

E körülmény ismerete ismét csak oda utal, hogy a veszély távoltartásának legtermészetesebb és hatékonyabb eszközeit a helyes erdőgazdasági elvek és szigoru óvintézkedések alkalmazásában keressük.

A sekély gyökérzetü s ennélfogva a vihar által könnyen kiforgatható lúczfenyő állaboknak hathatós támogatására szolgál, ha azok más fanemekkel, főleg ha az ellentálló képesebb jegenyefenyő- és lomblevelü bükkel vannak keverve. Ezen elegyités igen jó szolgálatot tesz a föntebb emlitett elemi kárositások mindenike ellen, s igy, habár ezen elv többnyire csak a jövőre nézve valósitható, de mégis élénken hangsulyoznunk és oly sarkalatos tételnek kell azt tekintenünk, melynek foganatositásával épen az alkalmat tesszük lehetetlenné arra, hogy lúczfenyveseinket a csapások sorra látogassák, s végül a betüző-szú semmisitse meg.

Az állaboknak széles nyiladékok által kisebb tagokra való beosztása, a hol az lehetséges, szintén igen jó szolgálatot tesz ugy a rovar, valamint egyéb elemi károsítások nagyobb kiterjedésének meggátlására; csakhogy a nyiladékoknak lehetőleg oly irányt kell adnunk és főleg oly állapotban kell azokat tartanunk, nehogy azok által az erdőtest természetes összefüggését épen veszélyes oldalon megbontván, a szélrohamok betörésének utat nyissunk.

Ugyane czélból az évi vágásoknak mely oldalon való megkezdésére és mely irányban leendő folytatása is kiváló gondot kell forditanunk.

Magától értetik, hogy oly tökéletes rendben tartott és tisztán kezelt állabokat, melyekben a szú életfeltételei teljesen hiányoznának, nem gondolhatunk, s ezért a betüző-szú csekély mennyiségben a lúczfenyő állabokban rendes körülmények között is mindig lappanghat, s kedvező feltételek beálltával ezen forrásokból szaporodik azután nagy mennyiségekre.

Midőn a veszélyes rovar még csak kisebb számban vehető észre, akkor kell rögtön és minden erővel oda törekedni, hogy az elölessék, s további szaporodására minden alkalom és pedig lehető nagy kiterjedésben, s néhány éven át teljesen elvonassék.

A rovar kisebb számu jelentkezésénél annak irtására czélszerüen alkalmazhatók a szándékosan ledöntött u. n. cselfák vagy fogófák is. Ilyenekül egyébiránt az elnyomott, a szél által kimozditott, vagy bármi más okból többé-kevésbé beteges állapotra jutott törzsek választhatók. Ezeket az anyarovar petéi lerakása végett szivesen és hamarabb megszállja, mint a fennálló ép törzseket, s miután ezen fogófák alkalmas és jól hozzáférhető helyeken dönthetők, ezzel a költések mintegy concentrálva s az ivadék kiirtása igen könnyitve lesz. Ismételve meg kell jegyeznünk azonban, hogy ezen irtó eszköz

csakis a rovar kisebb számu fellépése esetében alkalmazandó, s legkiválóbb gond forditandó arra, hogy a fogófák kérge alatt létrejött ivadék csakugyan és idejekorán meg is semmisittessék.

Ha a rovar oly mennyiségben és kiterjedésben lépett fel — a mi leginkább nagymérvü vihardulások nyomán fordul elő, a hol a vihardöntvények gyors feldolgozására s ezzel az ivadék azonnali kiirtására gondolni sem lehet, — akkor mindenekelőtt s megfeszitett erővel és áldozattal oda kell törekedni, hogy a rovar lehetőleg szük körre szorittassék, s az ivadék befogadására alkalmas költő helyek kevesbittessenek. Egyuttal pedig a nagyobb döntvényhalmazok belsejébe is utakat kell nyitni és vágni a czélból, hogy eleinte legalább megfigyeléseket lehessen tenni, később pedig az irtást minden ponton foganatositani.

Ha sikerült kitartó erőfeszitéssel a veszélyes rovart szükebb korlátok közé szoritani, vagy épen legnagyobb részt el is nyomni, mindamellett a veszély helyére és az ezzel egybefüggő nagy kiterjedésü környezetre, mindennemü óvintézkedések szorgos megtétele mellett, még nehány éven át is kiváló figyelemmel kell lenni, hogy a netán mégis mutatkozó maradvány és annak ivadéka rögtön elfojtassék.

Végül nem lehet eléggé hangsulyoznunk azt, hogy a szóban levő rovar ellen egyfelől a természetes óvintézkedések mulhatlan megtételére, másfelől pedig a rovarnak azon időben való elnyomására és kiirtására kell a legnagyobb gondot, legserényebb és erélyesebb tevékenységet forditani, midőn az még csak kisebb számban és kiterjedésben lépett fel, mert a kezdetben elkövetett mulasztás mindig maga után vonja a rovarnak a legyőzhetlenig veszélyes mértékben való gyors elszaporodását.

Nálunk az azonnal foganatba veendő, lehető legerélyesebb s áldozatot sem kimélő intézkedés szükségét eléggé indokolja

azon körülmény, hogy a veszélyes rovar felvidéki fenyveseinkben máris több helyen tényleg fellépett.

Miután pedig a magán erdőbirtokosok a szúirtásra, mely gyakran nem csekély költséget is vesz igénybe, az általános tapasztalat szerint kellő gondot forditani nem szoktak még akkor sem, ha ezen pusztító rovar már közveszélyes mértékben lépett fel, egyletünk azon véleményen van, hogy ily esetekben a kormány mint erdőrendészeti főhatóság lenne hivatva a szükséges intézkedéseket megtenni, s ezeknek végrehajtását egy e czélra s a szükséges időtartamra kinevezett kormánybiztos által ellenőriztetni. — Budapesten, 1877. márczius-hó.

Az Országos Erdészeti-Egyesület nevében :

Tisza Lajos, elnök.

Erdészeti észleletek Somogymegyéből.

Ha a Balaton délnyugoti végétől egészen le a Dráváig terjedő, Somogymegyének egy tetemes részét magában foglaló, de immár a „squatter“ fejszéje alatt mindinkább ritkuló rengeteg erdőséget, s azon erdei terület müvelését tekintjük, lehetetlen, hogy azon talaj s annak sajátságos s igen különféle tulajdonsága s növényzete figyelmünket magára ne vonja; innét származó észleleteimet, melyek talán más, hasonló fekvésü és talaju vidékekre is alkalmazhatók lesznek, szándékom jelen soraimban előadni. Somogymegye ezen vidékének nyugot- és éjszakfelé eső része dombos és agyagos talaju, tett észleleteim azonban ezekre nem terjednek ki, hanem csakis a lapos, csekély emelkedésü homokdombokból és mély fekvésü berkekből álló sikságra vonatkoznak.

Ezen vidéknek patakai, csekély kanyarulatokkal egyenesen a Drávának irányozván folyásukat, ezen patakok és erek

között kiterjedő kisebb-nagyobb fensikok is azon irányban éjszakról délnek nyulnak, mely irány, kivált a homokgöröndöknél feltünően szabályos és szembeszökő; ezek sok helyt csekély, 50—100 öl szélesség s mintegy 5—10 ölnyi magasság mellett mértföldnyi hosszaságra is terjednek félbeszakitás nélkül, s csak ritkán képeznek szélesebb területet. Ez azon talaj, mely sovány volta miatt itt a tulajdonképeni erdei talajt képezi, és sovány birkalegelő gyanánt szolgál sok helyt, s ha sokat tapossa a marha, futó homokká válik; minthogy azonban itten még a legsoványabb homokban is kitünően diszlik az erdei fenyő, ezen területek fenyőveli befásitására kellene az erdésznek minden szorgalmát szentelni.

Jelenleg ezen homokgöröndökön elszórva 2—3 ölnyi magas, csenevész, elszáradt tetejü, ágasbogas vén tölgyfák állanak, átlag tán 5—10 darab egy-egy holdon, nem is elégséges számban, hogy a forró homokon tropicus hőségü napsugarak ellen menedéket találhasson alattuk a lihegő birkanyáj, holott egy ezelőtt 10—15 évvel fenyőkkel beültetett futóhomok göröndön, ma már a fáradt utas árnyékos nyughelyet s üde levegőt talál, s a tulajdonos ma-holnap már szép számu szőlőkaróra tehet szert.

Fájdalom, hogy ezen a vidéken az ilyenféle fiatal erdőkhez képest nagyon is túlsulyban van azon fentebb leirt, valóban kétségbeejtő, szomoru kinézésü, erdőnek nevezett, sovány homokos birkalegelő. Szerencse azonban, hogy ezen homokgöröndök az összes erdei területeknek csak egy kissebbik részét képezik; ha ezen homokgöröndökről, melyek sok helyt meglehetős meredeken emelkednek ki a lapályos erdőből, leereszkedünk a berekbe, mindjárt a homok szélén, sokszor feltünőleg szép növésü cserfákra akadunk, melyek ugyan kisebb-nagyobb csoportokban a lapályos erdőben is, főleg annak csekély, alig észrevehető magaslatain fordulnak elő, de ugy-

szólván kivétel nélkül mindenütt a homokgöröndöket szegélyzik, határozottan megjelölvén a berek és a homok közötti cserfának legkedvesebb talaját.

Szép, sudaras növésü, évszázados, de jobbára dús ágazatu tölgyfákat, (kocsános tölgy) jobbára csak meglehetős mély és nedves fekvésü, erős fűnövényzettel biró helyeken látunk, s daczára bő makktermésüknek, hiába keresünk az ily terebélyes tölgyfák körül fiatal csemetéket; ugy hiszem, nem annyira a legeltetés, mint az erős gyep gátolja itt a makknak kicsirzását, mert még ott is alig található tölgycsemete, a hol marha nem jár.

Kisebb mennyiségben előforduló bükk, gyertyán- s egyes szil- és kőris-fákat kivéve, a lapos erdőkben a tölgy és cserfa mellett a nyir és égerfa uralkodik.

Különben, minthogy mai nap az erdészet mindinkább visszavonul a mezei gazdászat elől, s szükebb körökre, a tulajdonképeni erdei talajra utaltatik, (a hol pedig üdvös müködésének tág tér nyilik), azon televényes föld, évszázados tölgyeivel ugy sincs már többé hivatva ujra tölgyfákat nevelni, mert a tőkék kiirtása s okszerü lecsapolás után jó rétek és szántóföldek lehetnek belőle; ezen vizenyős talajnak felujitása pedig különben is nagy akadályokkal jár, mert cultiváljunk ott akár mely értékesebb fanemet, mégis, a senki által nem vetett vagy ültetett nyir-, éger-, nyárfa vagy rekettye kerekedik felül, s elnyomja az értékesebb fanemeket rövid idő alatt.

Vannak a vidéken majd minden nagyobb birtokon már 20—30 és több éves szakszerüleg nevelt fiatal erdők (somogyi tájszólás szerint rezulák) is, ezen fiatal, aránylag csekély kiterjedésü erdők azonban még korántsem állanak helyes arányban az összes erdei területekhez; lehet azonban, hogy ezen helyes arány magától, minden különös, az erdei müvelésben

kifejtett szorgalom nélkül is ma-holnap be fog következni, a mennyiben az ős erdők mindenfelé erősen irtatnak.

Ezen régiebb erdei culturánál azonban azon nagy hibát követték volt el sok helyen, hogy nem tekintvén a talaj minőségét, ha egy erdőosztag vágatás alá került, akkor az, ha szántásra alkalmatos volt, 2—3 évre a polgároknak felébe kiadatott, kik is az utolsó évben szántás alkalmával a barázdákba makkot rakván, igy egyuttal a felujitást is elvégezték, ha pedig berkesebb volt a talaj, ugy kapa után történt a cultiválás.

Ezen fiatal pagonyok távolról közönségesen igen szép benyomást tesznek fanemeik különféleségénél fogva, s mert közönségesen osztó nyilások által szabályos négyszögökbe vannak felosztva; de közelről megtekintvén, alig tudjuk elképzelni, hogy lehet a sok kölönféle fa egy korosztályu, p. o. egy 6—8 hüvelyknyi átméretü sudaras nyirfa, s egy szarufának már alkalmatos nyárfa mellett a sok, félig elnyomott 4—6 lábnyi magas tölgyfa; vagy elcsodálkozunk azon, ha azt halljuk, hogy azon terület, mely előtt állunk, egykor széltiben tölgyeseknek volt cultiválva, s jelenleg egy — égerfaállab.

Nem fogunk azonban csodálkozni ezen, ha tudjuk, hogy a területet azért kellett mesterségesen igy erdősiteni, mert a szabályos alak igy kivánta, s a mely talaj 30 év óta talán, egy kis árokmetszés mellett, a legszebb szénatermést adta volna, ma már nem terem egyebet sásnál, nádnál, vagy legfeljebb hitvány rekettyénél.

Az ilyen vizenyős fekvésü sürü cserjésekben azonban valóban feltünő a tenyészet és a virány, a milyen sovány, szegényes a növényzet az alig 50 lépésnyire fekvő kopár homokdombon, oly gyönyörü és dús az a mindég harmatos berekben, s a Daphne mellett a Gentiana s a kitünő illatu havasi ibolya (Cyclamen) sat. gyönyörüen diszlik itt. A practicus erdész

azonban annyiból nem gyönyörködhetik ezen állabokban, mert a csekély értékü ritkitás által nyert fának, nem lévén itt épenséggel semmi értéke, nem lehet arra reflektálni, hogy ezen fiatal állabok szakszerüen megritkittassanak, e nélkül pedig, mire az állab vágatás alá kerül, értékes tölgy, bükk s más fanemek helyett, éger, nyir és nyárfák fognak ott jobbára diszleni, ha addig ezeket valamely vihar ki nem döntötte, a mire a laza talajnál fogva itt fölötte hajlandók; ezen utóbbi fanemek pedig itt jelenleg még épenséggel nem értékesithetők, és nem is lesznek egyhamar azzá.

Több év óta figyelemmel kisérvén az itteni erdei növényzet fejlődését, többi közt a természet egy ujmutatását véltem megészlelni; én ugyanis egy olyan középfekvésü területen, hol a kissé jobb minémüségü homokos talaj még megtermi a tölgyet, de ennek elnyomói közül már a rekettye s éger nem mutatkozik, s egyes nyárfákon kivül csak a nyir emelkedik a 30 éves tölgyesnek feje fölé, az utolsó években észrevettem volt, hogy ezen 30 éves tölgyfák, a milyen szép gyarapodást mutattak eddig, ugy most egyszerre csupjok feltünőleg száradni kezdett, az oldalágak ellenben erős hajtásokat s ezeken óriási leveleket hoztak, voltak köztük 35 centiméter hosszu és 22 centiméter szélesek; ugy hiszem nem csalódom, ha azt állitom, hogy ezen középszerü talajon, melyen a tölgyfa 25 évig jól tenyészik, de ezentul hanyatlik, a fordának maximuma gyanánt 20—25 évet kell vennünk, avagy épen a cserüzem fordáját, melyre itt, ugy látszik, a természet maga utal.

Minthogy a fent leirt felujitások (makkvetés barázdákba) ezen vidéken jobbára ilyenféle középminémüségü talajon szoktak volt történni, a mely nem tartatott ugyan eléggé jó minőmüségünek arra, hogy végképen alakittassék át szántófölddé, de eléggé termőképesnek arra, hogy két-három évig tengerit, s még vagy egy jó rozstermést hozzon, ugy hiszem, hogy

ezen területek talajminősége nem igen fog elütni attól, a melyen én a fentemlitett észleletet tettem, s hogy ezen észleleteim tán máshol is viszhangra fognak találni. Minthogy pedig e vidéken, az őserdők évszázados tölgyeit kivéve, más tölgyes alig, vagy tán épenséggel nincs, a mely nem neveltetett volna makkból, s ha itt, cserüzem mellett a tőkehajtás csak oly kedvező arányt mutatand fel, a milyet egy ily üzemben 2-szer vagy 3-szor letarolt tölgyes a hegyes felső vidéken, akkor itt örömmel nézhetünk annak eleibe, hogy fiatal erőteljes tölgyfatőkéink ifju sarjadékukkal minden más fanemet ki fognak zárni körükből, s hogy szép tiszta, cserüzemre alkalmas tölgyeseket fogunk nyerni, feltéve, hogy a más fanemek, a mennyire kivánatos lesz, a kellő időben az első kérgezés után eltávolittatnak. Hogy pedig a cserüzem iránti ellenszenv, mely helylyel-közzel szakismeret hiányában uralkodik, azonnal elenyészik, a mint az erdőtulajdonos egyrészt a szép jövedelmet, másrészt pedig letarolt erdejében az erőteljes uj sarjadékot látja, tán felesleges is emliteni, mert ez számtalan tapasztalaton alapszik. — Kővölgy, Somogyban 1877.

Szerémi.

Az 1876. évi vadászidény a gödöllői kor. uradalmi erdőségekben.

Az $187^{5}/_{6}$. évi tartós és kemény télnek befolyása a gödöllői hires agancsárok kifejlődésére hátrány nélkül nem volt, és azon kitünő számos agancsok, melyek más években a szarvasüzekedési idényben, a gödöllői királyi kastély udvarát diszitették, ez évben csak egyes példányokban voltak láthatók, ámbár ezen egyes példányok is az itteni erdőségekben még uralkodó jeles agancsárok létéről méltó bizonyságul szolgálnak.

Ez idény első szarvas bőgése erdeinkben szeptember-hó 6-án volt hallható, és az üzekedés rendhagyólag tartott október végeig, nem számitván egynéhány suhancz agancsárt, melyek a természet szabályaival nem sokat törődvén, az örömnapok édességét tovább is igénybe vették.

A szarvascserkészet 1876. év szeptember 13-án vette kezdetét, és ez év október 14-én lett befejezve, mely idő után a cserkézet szarvastehenekre, szalonka- és rókavadászatokkal felváltva deczember végeig folytattatott; részt vettek: Ő Felsége legkegyelmesebb királyunk; Rudolf koronaherczeg ő cs. kir. Fensége; Ferdinand toscanai nagyherczeg; Lajos bajor kir. herczeg ő Fensége; br. Mondel; gróf Latour tábornok; gróf Festetics; báró Walterskirchen; báró Verzebbe; báró Némethy; Ő Felsége hadsegédjei; Widerhoffer udvari tanácsos és dr. Achenthaler udvari orvos.

Az 1876. gödöllői udvari vadászatok eredménye a következő volt:

A pagony neve	Szarvas vad						sertevad	nyúl	fáczán	szalonka	fogoly	dúvad	
	agancsár			tehén	üsző	borju						sas	róka
	erős	közép	csapós										
	darab szám a												
Babath	10	2	2	33	.	3	.	24	.	17	.	.	13
Szt.-Király-Issaszeg	11	12	5	29	2	3	.	75	.	8	.	4	9
Valkó	12	.	.	27	.	3	1	40	.	11	.	.	7
Mácsa	3	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.
Sziget-Monostor	.	.	.	.	.	.	.	235	156	.	84	.	3
Összesen	36	14	7	89	2	9	2	374	156	36	84	4	32

Az elejtett agancsárok közül a babathi pagonyból egy 20 águ, a mácsai pagonyból pedig egy 16 águ agancsár

emlitendők fel, melyeknek igen szabályos és feltünő erős agancsai, a legmagasabb udvari agancsok gyüjteményeinek igen diszes példányt szolgáltatnak.

Ámbár az 1876. évi gödöllői szarvasvadászatok eredménye nem mondható kielégitőnek, mégis ezen vadászidényen az elejtett érdekes, és részben a gödöllői kor. uradalmi erdőségekben eddig még nem ismert vadnemek által, a vadászatokon résztvett legmagasabb udvari vendégeknek kedvező emléket nyujthat.

Első sorban emlitendő azon négy sas, melyet Rudolf trónörökös ő cs. kir. Fensége az issaszeghi pagonyban lőtt. Mint már mult években emlitettem, Ő cs. kir. Fensége, külön szeretettel és kitartó hozzáadással gyakorolja a sasvadászatot, és a sasok megjelenéséről érkező pagonybeli jelentések átvétele után sötét éjszakákat és többszöri esős és havazó viharokat nem tekintvén, utnak indult, ugy hogy a szürkülő hajnal Ő Fenségét az átvett jelentésben megnevezett saskunyhóban találta.

Ezen fárasztó és a legnagyobb kitartást igénylő vadászatnak sikere, ez idényben rendkivüli gazdag volt, miután az 1876. év november-hó 12-én egy arany sas (aquila chrysaetos) melynek szárnyterjedelme 2.02 méter volt, deczember 12., 17. és 20-án pedig három kőszáli sas lelövése volt; ezen környékünkön ritkán megjelenő vadhoz egy Ő cs. kir. Fensége által Gödöllő vidékén elejtett daru is számitható, mi által a trónörökös Ő Fensége sajátkezüleg elejtett vadmadarakból álló gyüjteménye ezen évben megint kedvezően gyarapodott.

Második sorban emlitendő azon két darab sertevad, (vaddisznó) melyeket a toscanai nagyherczeg Ő cs. Fensége ejtett el; az egyik a mácsai pagonyban 1876. szeptember 19-én Haberzettel Károly m. kir. erdész által vezetett cserkésző vadászaton esett el, a második pedig a valkói pagonyban deczember 16 án tartott rókavadászat alkalmával sebeztetett

meg, és harmadnapon Huber Béla m. kir. főerdészszel folytatott nyomozásban, egy jól irányzott lövéssel terittetett le.

Ezen sertevad a gödöllői kor. uradalmi erdőségekben még ismeretlen vadnem volt, ezelőtt 2 évvel vándorolt ide, és miután szaporodása már is észrevehető, valószinü, hogy a következő vadászidényben ezen vadnemnek több példánya kerül fegyver elé.

A gödöllői erdőhivatalhoz csatolt sz.-monostori fáczánosban november 11-én tartott udvari fáczánvadászat legmagasabb megelégedéssel sikerült; az ezen napon elejtett 136 darab fáczánvadból trónörökös ő cs. kir. Fensége 56 darabot lőtt.

A jelenlegi tél a gödöllői vadállományra kedvező befolyással volt, és a szarvasvadnak ellése jó reménynyel várható.

Kelt Gödöllőn, 1877. február havában.

Kallina Károly,
m. k. erdőmester.

A mult évi májusi fagy s következményei Máramarosban.

Mint selmeczi erdészakadémikus, a szünnapokat szakomba vágó dolgok megfigyelésére akarván forditani, Máramarosmegyébe Német-Mokrára mentem, hol M. K. magyar kir. erdész ur kerületébe magával vinni szives volt, hogy az ottani viszonyokkal megismerkedhessem.

A n.-mokrai és a bruszturai pagonyban észlelt fagyokozta károkat van szerencsém a t. szakközönség elé terjeszteni.

A mokránkai vizzárdáig s azon felül jó darabig a kizárólag luczfenyőerdő igen szép, egészséges szinben tünt föl, csak elvétve volt látható egy-egy kisebbszerü vörös folt, de ezek száma s terjedelme oly csekély vala, hogy általában mondhatni, miszerint a bostrichusok itt igen kevés kárt tesznek.

Mennyire megütődtem azonban, midőn a vizzárdától fölfelé mintegy egy órányira az egész terület vörös szinben tünt elő. E területen, s tovább fel egészen vörös volt a fiatal fenyves, a meddig csak a szem ellátott, mit nem lehet a májusi fagynál egyébnek tulajdonitani.

Több fiatal fenyőt levágván, melynek tűi egészen vörösek voltak, azok már tetőtől-tövig szárazak valának, mig ellenben olyanoknak, melyek különben zöldek voltak, csak az idei hajtásaik hiányoztak, s egyes ágaik vörösödtek, majd tetejükön, majd pedig a törzs közepe táján találtattak száraznak. Voltak ismét olyanok is, melyek 25—30 cm. nagyságu idei csúcshajtással birtak, de a törzs közepetáján száradó pászták mutatkoztak.

M. K. erdész ur emlitette, hogy julius elején még csak alig volt a vörösödésnek nyoma is, mig aug. 15-ike táján már az egész fiatal erdő száradni kezdett. Ebből azt mertem következtetni, hogy — mivel sehol sem volt oly hajtás látható, mely fagyelőttinek bizonyult volna be — miután az ottani zord éghajlat miatt igen későn tavaszodik, a vegetatió későn indul meg, a fiatal hajtások csak junius táján tünnek elő, s igy azok, melyek jobban ki voltak téve a fagynak, semmit sem hajtottak, mig ellenben azok, melyek többé-kevésbé védett állásban voltak, nem szenvedvén annyit a fagytól, még hajtani képesek voltak; de a fa kórossá válván a fagy által, ezen hajtások lassanként elfonnyadtak, elvörösödtek, nem nyerhetvén elég tápot a beteg törzstől, s mint fönnebb emlitve volt, még aug. 15—20-ika táján is voltak oly egyedek, melyek hajtottak ugyan meglehetős hosszu csúcshajtásokat, de a törzs derékban már kóros levén, okvetlenül ki kell veszniök.

Ezen fagyokozta kár még azáltal is fokoztatik, hogy az egészségében megingatott fiatal állab a fenyőszu által is meg van támadva. (25 évestől lefelé.)

Mondhatja valaki, hogy épen azért, mivel csak aug. hóban mutatkozott a száradás legnagyobb fokban, s a bostrichusok is benne találtatnak, a száradás nem a fagy, hanem a bostrichusok jelenlétének következménye, vagy hogy az illető terület fekvésénél fogva igen ki lévén téve a napnak, a már egészségében megingatott fiatal állab száradni kezdett.

Ez azonban nem állhat, mert figyelmesen megvizsgálván, több egészségesnek és kórosnak látszó egyedet, azon világosan meglátszik a következtetés helytelensége, mivel az egészségesnek látszó 20—25 éves egyed körülbelől félmagasságában a kéreg egyes pásztákban száraz, de a szunak semmi legkisebb nyoma sem vehető még rajta észre.

Hogy a nap ereje nem árthatott, már maga az azon vidéken uralkodott folytonos esőzés is bizonyitja, mely egész októberig tartott, valamint az is, hogy oly helyeken, melyek a napnak épen nincsenek kitéve, szintén száradnak a fák.

Azonban, hogy miért szárad a fiatal egyed épen a közepén és nem a csúcsán, ennek e lapokban leendő közlésére kérem fel a t. szakférfiakat.

Az emlitett területen annyira szenvedett a fiatal fenyőerdő, hogy nagy kétséget szenved, valjon lehetséges lesz-e azon területet oly viszonyok közé hozni, hogy a kellő zárlat létre jöjjön, mivel a fiatal fenyvek kétharmada, sőt több is, már eddig kiveszett, s hány van még azonkivül, mely egypár évi tengődés után végre szintén ki fog veszni.

Nem csak itt, de a bruszturai és kőrösmezei erdőgondnokság területén is igy állanak a fiatal fenyvesek, miről magam győződtem meg.

Ily körülmények között akaratlanul is a szomoru jövőre gondolunk, mert ha ez igy van Máramarosban, nem sokkal állhatnak jobban a fiatal fenyvesek Magyarország mindazon

felsőbb vidékein, hol az alakzati és égalji viszonyok a máramarosival megegyezők. Ezen szomoru való még fájóbb érzetet kelt, ha meggondoljuk, hogy az őserdő már eddig annyira ki van használva, miszerint alig fog egy-két évi használatot engedni, ha tekintetbe vesszük azt is, hogy ezen ősállabok egyrészt a szú, másrészt pedig az elszórtan előforduló kisebbszerü széldöntések által mily sokat szenvednek. Azonkivül a most már vágási korban lévő, vagy e kort legalább megközelitő állabok fái igen vékonyak arra nézve, hogy mint haszonfa előnynyel volnának használhatók.

Hogy mily nagymérvü volt a májusi fagy, mutatják következményei; mert a teljes kiszáradás, szerény véleményem szerint, nem lehet másnak az eredménye, mint annak, hogy nem csak a már netalán megvolt idei s gyengébb mult évi hajtások, de maga a törzs is, — mire az épnek látszó egyed törzsén előforduló száraz kéregpászták világosan mutatnak — vagy részben vagy egészen megfagytak.

Igen szembetünő volt továbbá azon jelenség, hogy oly egyedek, melyek a többinél gyengébbek, a fagy által mit sem szenvedtek, mig ellenben sokkal életerősebbeknek látszó szomszédaik teljesen megfagytak. Erre ellenvetésül mondhatja valaki, hogy épen ezen életerős szomszédfácskák mentették meg, védelmül szolgálván azon köztük lévő kisebb gyöngének.

Ez ellen azonban ismét azt vagyok bátor felhozni, hogyan lehet tehát az, hogy éppen ily körülmények között lévő egyed megfagyott, mig a környezetén lévők mind épen maradtak. Ha előbbi feltétel áll, miért nem védetett meg a most emlitett is éppen az ellenvetésül felhozott okoknál fogva?

A mi a lombosokat illeti, a bükk csak igen gyér lombozatot nyert, de olyforma jelenségek, melyek több évi tengődést vonnának maguk után, nem mutatkoztak.

A tölgy szintén megfagyott ugyan, de az alsóbb vidékeken (Técső, Körtvélyes) elszórtan még makk is találtatott.

Gyertyán igen kevés van, de különben is annak igen keveset, vagy éppen semmit sem ártott a fagy.

Galántha Sándor.

A közalapitványi erdők jövedelme.

A vallás- és közoktatási minister ur kimutatásokat terjesztett az alapok és alapitványok megvizsgálására Ő Felsége által kinevezett bizottság elé a vallási, tanulmányi és egyetemi alapitványi uradalmak és jószágok gazdászati és erdészeti jövedelmeiről az 1866-ik évtől kezdve bezárólag 1875-ig. E kimutatások szerint a közalapitványi erdők következőleg jövedelmeznek :

I. Vallásalap.

(51.793 hold.)

	Bevétel	Kiadás	Tiszta jövedelem.	
1866-ban	122.279	134.708	12.429	(hiány)
1867-ben	206.111	116.811	89.300	
1868-ban	239.160	120.448	118.712	
1869-ben	184.898	136.718	48.179	
1870-ben	290.077	167.167	122.910	
1871-ben	380.520	208.820	171.699	
1872-ben	370.599	172.920	197.678	
1873-ban	310.216	148.377	161.839	
1874-ben	277.611	146.930	130.680	
1875-ben	352.298	250.282	102.016	*)

*) A pilis-maróti uradalomból 1875-ben a budapesti vallásalapitványi faraktárba szállitott tüzifának — csak 1876-ban elszámolt — értékével együtt a vallásalap 1875-ki erdészeti tiszta jövedelme 158.907 frtra emelkedik.

II. Tanulmányi alap.

(19.536 hold.)

	Bevétel	Kiadás	Tiszta jöved.
1866-ban	39.006	28.362	10.643
1867-ben	45.481	26.182	19.298
1868-ban	54.882	29.915	24.967
1869-ben	50.355	33.226	17.129
1870-ben	56.872	31.400	25.472
1871-ben	66.536	38.639	27.897
1872-ben	113.641	54.624	59.017
1873-ban	84.993	72.538	12.455
1874-ben	67.507	51.364	16.142
1875-ben	61.708	55.182	6.526

III. Egyetemi alap.

(20.874 hold.)

	Bevétel	Kiadás	Tiszta jöved.
1866-ban	30.719	30.586	132
1867-ben	46.227	28.596	17.630
1868-ban	54.330	33.075	21.254
1869-ben	38.805	40.644	1.839 (hiány)
1870-ben	66.053	47.214	18.838
1871-ben	104.798	64.887	39.910
1872-ben	111.200	65.049	46.150
1873-ban	70.572	64.425	6.146
1874-ben	96.815	57.360	39.455
1875-ben	94.658	62.017	32.641

A gubacs keletkezéséről.

Több könyvben olvastam azt, hogy a gubacs a gubacslégy tojásai a kocsányos tölgy virágjában tett lerakása által ugy keletkezik, hogy a megsértett helyen a nedv, mely a

gyümölcs (makk) nevelésére szolgálna, kiszivárog és megkeményedvén, a gubacsot alkotja.

Az áll, hogy a gubacs azon légy által keletkezik, de több évi tapasztalataim egészen másra vonták figyelmemet, mely abban áll, hogy nem a kocsányos tölgy virágjába, hanem annak már fejlődésben álló makkjában szurások által rakja le tojásait.

A gubacslegyeket főképen junius dereka táján egész annak végeig láttam, hogy azon fákat, a melyeken minden évben leginkább gubacs szokott teremni, körül repdesték; ez által figyelmessé lettem arra, valjon most történik a tojáslerakása vagy sem; ennélfogva megjelölve azon fákát, a hol legtöbbet láttam, vártam a bekövetkező termést, mely csakugyan mindig legjobbnak bizonyult; de hogy tévedés a légyben ne legyen, 100 darab gubacsot eltettem a következő tavaszra üvegbe és már április 2-ik felében napos helyre állitám, hogy a törvényszerü fejlődés ez által ne gátoltassék, — két éven át ugyanazon próbát téve és minden 5-ik nap megvizsgálva, következő eredményhez jutottam :

1875.	május	5-én	tökéletesen	kifejlett	legyet	észleltem	3 drbot,
„	„	10-én	„	„	„	„	4 „
„	„	15-én	„	„	„	„	8 „
„	„	20-án	„	„	„	„	12 „
„	„	30-án	„	„	„	„	15 „
„	junius	5-én	„	„	„	„	25 „
„	„	10-én	„	„	„	„	20 „
„	„	15-én	„	„	„	„	10 „
„	„	20-án	„	„	„	„	3 „
1876.	május	5-én	„	„	„	„	2 „
„	„	10-én	„	„	„	„	9 „
„	„	20-án	„	„	„	„	10 „
„	„	25-én	„	„	„	„	12 „
„	„	30-án	„	„	„	„	15 „
„	junius	5-én	„	„	„	„	20 „
„	„	10-én	„	„	„	„	22 „

1876. junius 20-án „ „ „ „ 6 drbot,
„ „ 25-én „ „ „ „ 4 „

Ezen észleletek folytán azt lehet konstatálni, hogy a gubacslegyek nem egyszerre fejlődnek ki, tehát a keletkezésök sem lehet egyszerre és igy azon elv, hogy virágzáskor rakja le tojásait, nem áll, vagy kivételes esetekben csak, ha például kora-tavasz azoknak kifejlődésöket oly annyira gyorsitja, hogy a kocsányos tölgy virágzásákor már kifejlődve kénytelenek szaporitási törvényeiket folytatni és a tölgy virágjába tojásaikat lerakni, a mit sok gubacsnál is láthatni, hogy egészen makk nélkül kifejlődtek, tehát a virágzási időről származhatnak, de ez megint a gubacs felmetszésénél látható kifejlett, de elszáradt kűtjü által megsemmisül, és igy az az elv nem állhat.

Még ezen eredményekkel nem voltam egészen megelégedve és észleleteimeit az időre is forditám. Mult évben a kocsános tölgy virágzásakor oly hideg éjjelek voltak, hogy sok erdei fának termő virágjai és uj hajtásai elfagytak oly annyira, hogy ugy néztek ki, mintha tél volna, vagy hernyók falása által lettek volna elpusztitva, igy tehát, ha a gubacslegyek, a mint több könyv irja, akkor raknák le tojásaikat mikor a virágzás történt, akkor a gubacs is elpusztult volna, pedig az én kezelésem alatt levő erdőben meglehetős termés volt. A tavali fagyok után Szt.-Iván napja körül leginkább vigyáztam azon fákra, melyeken gubacs szokott teremni és nagy örömömre ismét láttam legyeimet mint az előbbeni években a fáknak levelein és makkjain ide-oda repülni.

A szurást, azaz a tojás lerakását leginkább akkor kedvelik, ha szép idő áll be, és a mellett eső is van, ugy hogy egyszerre a nap süt és mégis esik az eső.

Ha a gubacslégy tojásait a kocsános tölgy virágjába, vagy a mit olykor a kocsántalan tölgynél is észlelni, hogy gubacsot terem, rakná, akkor a gubacs is egyszerre, vagy

legalább két hét alatt lehullana, de mint tudva van, az szeptember elejétől a levélhullásig tart és igy a szedés is addig, míg hó vagy nagy esők azt nem gátolják, — de az is igaz, hogy szeptember havában, mikor a gubacs már jól kezd hullani, a kocsános tölgyfákon még olyan gubacsokat észlelünk, melyek csak akkor kezdenek csirázni, azaz akkor törnek a makk és kütyüje közt ki, és ha nagy szárazság reá nem következik, épen ugy kifejlődnek mint az elsők.

Ez is arra mutat, hogy nem egyszerre rakja le tojásait a légy, és az, ki figyelmét arra forditja, azt fogja észlelni, hogy nem csak egy, hanem több helyen látszanak a makkon szurások, melyek egy makkon két vagy három, néha még több gubacsot is kicsirázva mutatnak, mig másokon csak finom fekete pontok látszanak, melyek talán a gubacslégytől nem elegendő mélyre berakott tojástól erednek, s igy a nedvek a képzésre nem szivároghatván ki, gubacs nem fejlődhetett.

Ha virágzáskor rakná le a tojásait a gubacslégy, miért van az, hogy a gubacs a makknak oldalán 2—3-as és néha egész csoportozatot képez, holott a virágba rakása által csakis egy gubacs lehetne, vagy ha a légy több tojást is rakna ugyanazon egy helyre, azok egészen másképen fejlödnének, a makkot egészen meggátolnák növekvésében és makk helyett a kiömlő nedvek által mindjárt a gubacs fejlődne. A tojáslerakás azonban csak akkor történik, mikor a makk a kütjüből alig látszik egy kissé ki.

Noha a már régóta megállapitott elvet egészen megtámadom, kénytelen vagyok bevallani azt is, hogy már május elseje körül is találkoztak egészen kifejlett és kirepült gubacslegyek, a mint fennebbi kisérleteimből is kitünik, de hogy azok mindjárt a tojás lerakásához láttak volna, azaz szaporitási törvényeiket folytatták volna, azt még eddig minden igyekezetem mellett sem tudtam megállapitani, és ennélfogva fel-

kérem mindazon szaktársaimat, kik gubacstermő erdőkben szolgálnak, sziveskedjenek ezen légy és illetőleg a gubacs mikénti keletkezése iránt észleleteket tenni és igy ezen szakunkat közelről érdeklő kérdés sikeres tisztázását elősegiteni.*)

Szent-Kut 1877. *Závodnik István*, pagonyerdész.

*) Závodnik ur fennebbi közleményében azt igyekszik bizonyitani, hogy a gubacslégy nem a virágba, hanem a makkba rakja le tojását. Ennek támogatásául a gubacslégy rajzási idejének megállapitása végett észleleteket tett.

Az észleletek két évi eredménye a következő : 100 gubacsból

Május	10-ig	kikelt	9	légy,
„	20-ig	„	15	„
„	30-ig	„	21	„
Junius	10-ig	„	44	„
„	20-ig	„	9	„
„	30-ig	„	2	„
	Összesen		100	légy.

Ezen észleletekből azt vonja le, hogy miután a virágzás rövid időszakban foly le, a légy rajzása pedig hosszabb időre terjed ki, a légy tojását csak kivételesen rakja a virágba, mit oly gubacsoknál lehet feltenni, melyeken a makk alakja észre nem vehető, tehát az egész képződmény gubacs. De ezen esetben is tagadja Závodnik ur, hogy a légy a virágba rakta volna le tojását, mert a mint mondja, ha egy ilyen gubacs szétmetszetik, abban a kifejlett, de elzárt kütjü (koppáncs) látható, a mivel Z. ur arra céloz, hogy itt is a makkba tette le a légy tojását, s azután a makkból kiforró nedv mint gubacs, a makk kopáncsát is elboritotta.

Ezen állitáshoz még némi kételyek férhetnek, de mielőtt ezeknek kifejezést lehetne adni, tudni kellene, hogy az illető tölgyfák virágzása mikor kezdődött és végződött.

Z. ur elmulasztotta a fenti észleletekkel párhuzamosan a tölgyek virágzását is észlelni, e kettő együtt biztosabb következtetéseket engedne, kivált ha a gubacslegyek rajzását is a szabadban, nem pedig a szobában és szárazon telelt gubacsokon észlelte volna.

Mindenesetre ajánljuk t. szaktársainknak az észleletek megtételét, kérvén az eredmények közlését is. A szerk.

Az idei szalonkavadászatok és a nagy kakas.

Az idén a szélrózsa minden irányából vett tudósításainkból azt látjuk, hogy a tavaszi vadászatok — részint, mivel hazánk a szalonkák rendes utvonalába nem esik, — részint, mivel az erre vonulók nagy részét a márcziusi havazások és zord idő más irányba terelték, — más évi eredményeket szem előtt tartva, igen silányul ütöttek ki. Még azon vidékeken is, a hol azelőtt ugyancsak bővében voltak, most csak szórványosan lehetett a hosszúcsörüeket látni, s ennek következtében az elejtett szalonkák száma az 1873-iki bő esztendőt, sőt még a tavalyit vagy harmadévit sem közeliti meg.

Hol a mult években a tavaszi vadászatokon százával ejtetett el, most csak igen gyéren mutatkoztak. Igy például: a valkói vadászatok alkalmával f. é. ápril 4. és 6-ikán esett összesen 21 szalonka. Kerepesen ápril hó 5-én 17 db. Tarnóczán, az alig megkezdett szalonkázást, vad hiánya miatt, csakhamar befejezték. Kilencz nap alatt — napontai vadászat mellett — összesen esett 75. Lovas-Berényben gr. Cziráky Béla és vendégei 58 szalonkát lőttek. Hasonlókép kedvezőtlenül mutatkoztak a mura-közi vadászatok, hol Aebly A. és társai 5—6 példányt lőttek naponta, holott előbb 4-szer ennyit szoktak elejteni. Szobb környékén, Znyováralján, Pécsett, Esztergom vidékén, N.-Szeben környékén alig 1—2 darabot lehetett elejteni.

Még a Bécs körül rendezett udvari vadászatról is rosz hireket vettünk. A már agg, de még mindég szenvedélyesen vadászó Ferencz Károly főherczeg unokájával Rudolf koronaherczeggel együtt, jó és rosz időben folyton vadászván, 8 nap alatt csakis Rudolf koronaherczegnek sikerült egy szalonkát elejteni s igy a heringfejtől megmenekedni; az udvari vadászatoknál ugyanis régi szokás szentesitette azon büntetést,

mely szerint ugy a koronaherczeg valamint kiséretének minden tagja, aki nagycsötörtökig, mint a vadászat utolsó napjáig szalonkát nem lő, villásreggeli helyett, ezüsttálczán csupán egy heringfejet kap.

Még legszebben mutatkozott az idei vadászat Kecskeméten, hol a szalonkák csak husvét után jelentek meg ugyan, de belőlük 3 nap alatt 23 darab esett, mi otthelyt rika eredmény. Iharos-Berényen is meglehetős eredmény mutatkozott más vidékekhez képest; naponta 8—10 darab esett.

Hubertus hivei e meddő idényért méltán kárpótlást kívánnak a majdani őszi vadászatok alkalmával nyerni, a mely kívánság azonban, nem hinnők pedig, hogy valósulhasson. Mert a hosszucsörüek ez idei igen gyér megjelenésének oka nem egyedül az idő kedvezőtlen mivoltában, hanem kiválólag három más tényezőben keresendő, melyeket következőkben adunk elő.

Első oka a szalonkák gyérebben való megjelenésére, a mint vadászaink is elismerik, a gyorsan tölthető „hátultöltő.“ Mert tagadhatlan, hogy ezekkel az irányukat megis tartott szalonkákban sokkal nagyobb pusztitást vihetünk véghez, mint a régi szerkezetü gyutacsos lőfegyverrel.

Második ok, az utjokban pihenés végett lenyugvóknak elfogása. Ugyanis tengeri utjokban némely állomás oly távol esik egymástól, hogy a szegény vándor szalonkák már-már a tengerbe esnének. Természetes dolog, hogy azok ily körülmények között seregesen boritják el az utjokban fekvő szigeteket, hol az ottani lakosok által százanként fogatnak el.

Az első és második okon sem mi, sem mások nem fognak segiteni, azonban most adjuk elő a harmadik okot, melynek figyelemre méltatását legmelegebben ajánljuk, s mely a szalonkáknak tavaszszal való ellövöldezésében áll. A szalonka, mint köztudomásu dolog, igen lassan szaporodik, mert még a

fogoly is, mely pedig nincs igen elszaporodva, még 3-szor, sőt 4-szer is többet költ a hosszucsőrünél, s ha a szalonkákat mindazonáltal még párzásuk idejében sem kiméljük, mi módon várhatjuk azok szaporodását? Valóban ily kiméletlen eljárásnál nem lehet csodálni, ha a szalonkák ma-holnap végkép kipusztultak.

Igen üdvösnek találjuk s részünkről teljes mérvben pártoljuk azon mozgalmat, mely egy a szalonkák kimélését czélzó nemzetközi vadásztörvény megalkotására megindult. Csakugyan a dúvad kivételével semmi egyéb vadállat oly pusztitásnak nincs kitéve, mint a szalonka, semmi vadat párzás idejében lőni nem szabad, mint épen a szalonkát. A fajdnál párzáskor csak az öreg kakasokat lőjük el, a szalonkákat pedig nemkülönbség nélkül lőjük, mikor hozzájuk férünk. A jelzettünk törvény a szalonkáknak lövését párzásuk és költésük idejekor, tehát midőn tavaszszal hozzánk költöznek, oltalma alá venné, s e vándorlókra való vadászatokat csakis őszszel engedné meg. Könnyen beleegyeznénk ily intézkedésbe, mert ha tavaszkor egy élvezettől meg is fosztatnánk, annál nagyobb kárpótlást nyernénk őszszel.

A hosszucsőrüek idényével esik össze a fajdoké, s a nagykakas már megszólalt, s miként a „V. és V.“ lapnak irták, Árvában már márczius 27-én is hallották. Hogy egyes nagykakasok szavát nemsokára átalános dürgés követendi, köztudomásu dolog; azonban az öregeket jó az átalános dürgés megérkezte előtt ellőni, mert egyrészt a tenyészetre a fiatalabb kakasok sokkal alkalmasabbak, de másrészt azért is, mert az öreg kakasok, megszólalásuk által a fiatal kakasokat más vidékre terelik, s ezeket a fiatal jérczék is követik, miért csak keveset találunk rövid idő mulva a fajdokból, melyek még pár nap előtt talán számosan jelentkeztek.

A fajdok vadászata csak most kezdődvén, keveset emlithe-

tünk, azonban el nem hallgathatjuk, hogy Rudolf koronaherczeg április 5-én Wittingauban egy fattyu-fajdkakast lőtt. E ritka madár a siket- és nyírfajd párosodásából ered. Hogy e zsákmány ő fenségének nagy örömet szerzett, nagyon természetes.

A „Vad. és Vers.-lap“ f. é. 12. és 16. számaiban felemlittetik, hogy egyik szalonka lábai sárgák, másikéi kékek stb., s ezt „a kecskeméti öreg vadász“ onnét következteti, hogy: „valamint a réteken járt marhák lábai, a meddig vizben járnak, egészen sárgás vörösek, s ha ismét sík és kopár talaju legelőre hajtatnak, ujra megfehérednek; ugy a szalonkák lábszárai is, melyek folyóvizek mentén, vizenyős erdőségeken áthuznak fölfelé, megsárgulhatnak, mely sárgaságot később a hegyes vidékeken ismét az eredeti kék szin váltja fel.“ E véleménynyel mi egyet nem érthetünk, noha tökéletesen egyet értünk a „Vad. és Vers.-lap“ egyik számában felhozottakkal, mely szerint „csak is egy szalonkafaj létezik“, de a lábak szinére nézve azon véleményben vagyunk, a mint azt Z. ur is igen helyesen fejtegette, hogy ezen „lábszin“ különbség csakis a vedlésből származhatik, azaz fiók-szalonkáknál fordulhat elő, és ezen állitás azzal, hogy a szinkülönbség az évszaknak csakis egy részében észlelhető, meg is van magyarázva. Különben, hogy a szalonkáknál a nagyságot, a tollazat és lábak szinét illető látszólagos szabálytalanság honnét ered, hogy miért nagyobb egy párnál a jércze a kakasnál, s miért áll más párnál ez arány megforditva? mindezekre a természettudósoknak tartatott fenn végérvényesen dönteni. *Puskás Pál.*

Ujabb adat az ákácz talajigényéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ folyó évi február havi füzetében (48. lap) észrevételek közöltetnek a Robinia Pseudoacacia

tenyésztalajára nézve, azon megszoritó tétel kiszélesbitésére, mintha e fanem csupán homokos vagy laza földalkathoz ragaszkodnék. Közlő érdekes adatokat tüntet elő Tolnamegyéből, hozzáadva még a Lycium és Ailantus analogiáját. Egészen hasonló tapasztalás jelenthető Nyitra- és Barsmegyék felső részeiből, ugy az ákácz, mint a másik kettő tekintetében, miért elég legyen amaz emlitést csak ezen tájék adatával megtoldani, mert a viszonyokra nézve csak az ama közlésben mondottakat kellene ismételni. — Rakovicz, 1877.

B. Mednyánszky Dénes.

Tenyésztési kisérletre kiosztott amerikai famagvak.

Miként t. olvasóink az Országos Erdészeti-Egyesület f. évi márczius 15-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyvéből is értesültek, Molitor Ágost katasteri erdőbecslő-felügyelő és tagtársunk Kaliforniában lakó hazánkfia dr. Czapkai József által több oly éjszak-amerikai fának magvát szerzé meg, melyeket nálunk honositási kisérletekre alkalmasoknak tart, s azokat kiosztás végett az egyesület rendelkezésére bocsátá.

Az itt kérdésben forgó fanemek Éjszak-Amerika nyugotparti hegységeiben mint erdei fák élnek, s Molitor ur hozzánk küldött levelében rólok következőket irja :

„Sequoia gigantea, a nálunk már ismert kaliforniai óriási fa.

Sequoia sempervirens. Kalifornia és Oregon államokban nagyterjedelmü állabokban fordul elő. Magam láttam sok példányt, melynek 8—10 lábnyi átmérője lehetett 10 lábnyi magasságban. A fa egyenes és részarányos alakja hasonlit a luczfenyőéhez. Általában gyors növekvésü és igen jeles épületfát, különösen deszkákat szolgáltat, melyek sötétebb

színüek és puhábbak a vörös fenyő fájánál. Mind a két Sequoia-nem keményebb teleket is kiállhat; tenyésztése középhegységü vidéken lenne legalkalmatosabb.

Pinus picea grandis (amerikai nomenclatura szerint) szép neme az erdei fenyőnek, mely emberfej nagyságu tobozairól nevezetes. Könnyü agyagos talaju előhegyeken és dombokon legjobban diszlik.

Pinus lambertiana Cal. Magja a Sierra Neváda hegységen lakó nehány szegény Indián törzsnek táplálékául szolgál. Granit képletü magas hegyoldalokon nő.

Pinus sabiniana, Pinus tuberculata lucz és jegenyefenyő fajták, hasonlók a miéinkhez.

Acer Californicus. Völgyekben, folyók és patakok partjain legjobban nő.

Libocedrus decurrens, nekem ismeretlen.

Macdona sempervirens, kitünő szép erdei lombfa, sima világosbarna kérgü ágakkal, gerélyalaku, világoszöld, fénylő és vastag levelekkel és a berekenyeéhez hasonló piros gyümölcscsel. Középhegységü mészköves fris talajba való.

Manzanita, kis, rövid törzsü, gömbölyü, sürü koronáju erdei fa, melynek gyümölcse apró, piros almához hasonlit, honnan nevét is veszi (manzano, spanyolul alma, manzanito almácska). Köves, kavicsos talajt kedvel, csak dísznövénynek való.

Coffea californica (sempervirens) szinte csak dísznövénynek való bokor.

Eucalyptus globulus. Ausztráliai fa, mely már minálunk is ismeretes. A hozzám küldött mag Kaliforniában honosult fákról lévén szedve, itt talán könnyebben lenne acclimatisálható, mint a közvetlen Ausztráliából bevezetett.

Laurus regia americana. Kitünő szép, nagy árnyékos, mindég zöld fa, mely a középhegyi szük völgyek fenekén,

nedves helyeken legjobban diszlik, és ott sürü csoportokban fordul elő.

Aesculus californiensis (Buckeye) neme a vadgesztenyének, mely dombokon és szelid lejtőkön legjobban nő.

Pinus insignis. Nekem ismeretlen.

Pinus Jeffregii. Nekem ismeretlen.

P. Picea amabilis (silver fir, ezüst erdei fenyő).

Eucalyptus ruber (ausztráliai vörös mézgafa).“

A pinus lambertianát illetőleg, melyet nagy méreteinél fogva magyarul óriás fenyőnek nevezhetünk, a „Forst- und Jagdzeitung“ f. évi márczius havi füzete után részünkről még a következőket tartjuk megemlitendőknek.

Ezen fenyőfaj Észak-Amerika és felső Kalifornia nyugati oldalán található, hol más fenyőfajok társaságában mérhetlen kiterjedésü erdőségeket képez. Legteljesebb kifejlődését a tevélénygazdag, tiszta homok talajon éri el. Hibátlan, sudar növés mellett 70 méter magasságot s 6 méter vastagságot is elér. Tobozának hossza 45 centiméterig, vastagsága pedig 10 centiméterig terjed; e tobozok hengeralakuak s gyantatartalmuak; kemény burku nehezen csirázó magvai egyenlő alakuak és nagyságuak, s tiszta, édes mandula izüek; nyers állapotban vagy pedig pörkölve s kenyérszerüen elkészitve legkiválóbb eledelét képezik az ott élő szabad indián törzseknek. Gyorsan növő fája fehér szinü s fürész-áruk készitésére kitűnően alkalmas. Gyantája, ha hosszabb ideig volt a szabad levegő hatásának kitéve, tiszta, édes czukor izü, s a bennszülöttek által czukor-féle pótszer gyanánt használtatik. Innen ered a felső kaliforniaiak által használt Sugar Pine (czukor-fenyő) elnevezés. Németország égalji viszonyai kiválóan megfelelnek az óriás fenyő igényeinek, s a legnagyobb téli hidegek ép oly kevéssé ártanak neki, mint a pinus silvestrisnek.

A fapiaczról.

Budapest, 1877. május-hó 5-én.

Fapiaczunk tavaszi helyzetének kellő kifejlését egyfelől az árvizek, másfelől pedig a tényleg kitört háborus viszonyok akadályozzák; amazok eddig nem engedék az anyagok szállitását, emezért pedig különösen addig, mig annyira nem tisztuland a helyzet, hogy valószinüséggel feltenni lehessen, miszerint az eddig semlegeseknek jelzett országok csakugyan azok is maradnak, nem mernek uj kötelezettségeket vállalni. Ez utóbbi különösebben a külföldi üzletre vonatkozik, s reánk nem jelentéktelen befolyással bir, már az által is, hogy az agiokülönbözetben valamivel kedvezőbb árakat nyernénk.

Tagadhatlan egyébiránt, hogy a belföldi vételekre nézve is tartózkodókká lettek a vásárlók, e tartózkodást azonban az eladók is tanusitják, biztatva és bátoritva az őszi vetések kedvező állása alapján máig még mind kilátásban levő gazdag terméssel, s az erre következni szokott számosabb épitkezésekkel.

Jelentékenyebb fapiaczaink közől hárman, nevezetesen a komáromi, szegedi és soborsini piaczokon aránylag kevés készlet áll, sőt magán a komáromi piaczon, kisebb tételeket kivéve, Soborsinban pedig egyátalában eladás sem történt.

Az egyik legkeresettebb választék ma a jó száraz tölgydeszka anyag, ebből azonban mondhatni, felette kevés készlet van az országban, kivéve azon 100.000 köbláb elsőrendü régi és jó száraz anyagot, melyet a Neuschloss J. fiai czimü czég Eszék vidékén vásárolt, de a melynek egy részét már külföldre is küldte.

Egyes piaczokról a következő ártételeket közölhetjük:

Komáromban. 100 drb 2.5 cm. v., 29 cm. sz., 5 m. hosszu luczfenyő deszka tutajjal együtt . 75—82 frt.

Ugyanaz jegenyefenyőből szintén tutajjal . . 62—70 frt.
1000 drb fenyőzsindely tutajjal együtt . . 6.4—7.2 „
Budapesten. Egy méter cserhasábfa . . 5.4—5.7 „
Egy méter bükkhasábfa . . . . . 4—5 „
Egy köbméter fenyőfürészáru . . . . . 16—22 „
„ „ tölgyfürészáru . . . . . 25—40 „
„ „ gömbölyü fenyőépületfa . . 8—10 „
Kassán. Egy méter bükkhasábfa . . . . 3 „
Egy méter tölgy vagy nyirhasábfa . . . . 2.25 „
Egy köbméter gömbölyü tölgyépületfa . . 7—13 „
„ „ „ fenyőépületfa . . 4.1—6.6 „
„ „ tölgy fürészáru . . . . . 24—29.5 „
„ „ fenyő „ . . . . . 12—14.75 „
Debreczenben. Egy méter tölgyhasábfa . . 3 „
Egy köbméter fenyő fürészáru . . . . . 14—16.75 „
Szegeden. Egy köbméter fenyő szálfa . . 4.—7.95 „
Egy köbméter fenyő fürészáru . . . . . 12.5—15.5 „
„ méter kőris, vagy bükkhasábfa . . . 4.1 „
„ „ cserhasábfa . . . . . 4 „
„ „ tölgyhasábfa . . . . . 3 „
„ „ fenyőhasábfa . . . . . 1.7 „
Ezer drb fenyőzsindely . . . . . 6 „
Aradon. Egy méter bükk és cserhasábfa . 3 „
Egy méter tölgyhasábfa . . . . . 2.2—2.5 „
Pécskán. Egy köbméter tölgy szerszám és épületfa tövön . . . . . 5—5.7 „
Egy köbméter kőris, szil és juhar tövön . 5—7.6 „
Lippán. Egy köbméter tölgy, szil és hársfa tövön . . . . . 2.8—4.2 „
Szászsebesen. Egy köbm. fenyőépületfa . 4—6.5 „
Szombathelyen. Egy köbm. tölgyhasábfa . 3 „
Triestben. Ezer drb normal méretü franczia tölgy donga . . . . . 225—230 „

Lapunk mult füzetében az ezüst árkelet pótléknak a faanyagok szállitásánál való helytelen alkalmazásáról emlékeztünk meg, most megint egy másik, nem kevésbé helytelen vasuti eljárás ellen kell szót emelnünk. Némely vasutnál ugyanis szokásban van az, hogy attól, kinek bizonyos mennyiségü anyagra szállitási dijkedvezményt engednek, cautiót kivánnak arra nézve, hogy az engedélyezett tömeget el is szállitandja. Ez ugyanis egészen szükségtelen és a mai pénzviszonyok között igazságtalan is, és pedig azért, mert a szállitási dijkedvezmény élvezete az anyagok mindenkori elküldése alkalmával nem történik meg, miután a szállitónak a rendes árszabályszerü szállitási dijt mindig ki kell fizetni, s a szállitó ebből a kedvezménydijnak megfelelő összeget mindig utólag, vagyis az elvállalt egész tömeg elszállitása után kapja vissza. Mi értelme és jogosultsága van ott tehát a cautiónak, hol az egész árszabályszerü vitelbért ki kell fizetni? hiszen a vaspálya megröviditést nem szenvedhet!

Végül megemlékezünk a napokban egyik helyi lapban is felmerült azon hirről, melyszerint a franczia tölgydongák egyszerre rendkivül keresettekké lettek volna. A mi értesülésünk és hiteles kereskedői körből vett tudósitásaink ily nagy változásról nem tanuskodnak. A Párisban megjelenő „Revue des Eaux et Forèts“ kezeink közt lévő legutóbbi füzete hasonlóról épen nem szól, holott ha alapja volna rá hisszük, hogy megtette volna épen ugy mint azt, hogy a tölgy és jegenyefenyő épületfa értékének Párisban való emelkedését jelzi. De a tényleges viszonyok és maga a jelen időszak sem szólnak e mellett, először a viszonyok azért, mert Bordeaux az ez évre szükséges dongakészlettel el van látva, s mert a francziák addig, mig a szőlőtermés a fagyveszélyen tul nincs, vásárokba nem bocsátkoznak. Igenis várhatunk ez anyagban némi áremelkedést, de csak akkor, ha bő bortermésre lesz biztos kilátás.

Bedő Albert.

Különfélék.

Az Országos Erdészeti-Egyesület mult évi rendes közgyülése által hozott alapszabályok a földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium f. évi ápril-hó 6-án kelt 6681. számu intézményével jóváhagyattak. Ez alapszabályok közlését lapunk jövő füzetében fogjuk megkezdeni s előre is kérjük t. tagtársainkat és olvasóinkat, hogy az abban foglaltak minél alaposb és részletesb megismerésére beható figyelmet forditani sziveskedjenek.

Az erdőtörvényjaslat végleges tárgyalására a földmivelési ministerium által összehivott és egyleti elnök ur ő nagyméltósága elnöklete alatt, valamint beható munkássága mellett megtartott szaktanácskozmány müködését befejezvén, a törvényjavaslat és indokolása elnök ő nmlga által a földmivelési ministerhez az országgyülés elé leendő mielébbi beterjesztés kérése mellett felterjesztetett. A szaktanácskozmány által a törvényjavaslatnak egyesületünk részéről történt szövegezésén tett lényegesb módositásokat, mint igértük, ismertetni fogjuk. Megemlitjük még, hogy a képviselőház f. hó 5-én tartott ülésében Berzeviczy E. képviselő ur és tagtársunk felszólalására Trefort minister ur kijelentette, hogy az erdőtörvényjavaslat az előmunkálatok minden stadiumán átment s csak a ház akaratától függ, hogy mielébb törvénnyé legyen.

Külföldi erdészek kitüntetése. A porosz államerdészet főnöke Hagen országos főerdőmester a porosz király által az excellentiás czim megadása mellett valóságos titkos tanácsossá neveztetett ki. Wessely József az osztrák birodalmi erdészegylet másod elnöke, kit erdészeti irodalmi munkásságáról t. olvasóink nagy része szintén ismer, III. osztályu vaskoronarendet kapott.

Változások az erdészeti szolgálat körében. Rochlitz Nándor erdészeti tanársegéd az ungvári-, Balbach János m. k. faraktártiszt, Czizer Kálmán m. k. erdőgyakornok és Molcsány Ernő katasteri erdőbecslő a nagybányai m. k. főerdőhivatalhoz erdészekké; Csik Gyula magánuradalmi erdész a veszprémi püspökséghez erdészszé,

Oswaldt Károly a közalapitványi erdőrendezőséghez erdőgyakornokká és Sághi Kálmán katasteri segédbecslővé neveztettek ki.*)

Az Orsz. Erd.-Egyesület pénztáránál teljesitett fizetések.

(1877. április hóban.)

Egri főkáptalan 8 frt; Eszterházy Miklós Mór gróf 8 frt; Gáspár Béla, m. k. erdész 8 frt; Prindl András, m. k. erdőmester 23 frt; Haasz Adolf, kéreg-kereskedő 28 frt; Kostyál György, m. k. erdész 8 frt; Ujsághy Zsigmond, m. k. katast. erdőbecslő felügyelő 10 frt; Horváth Lajos, m. k. h. főerdész 3 frt; Pisó Cornél, m. k. erdőgyakornok 2 frt; Rudnyánszky Pál, katast. erdőbecslő 8 frt; Engel Adolf és fiai fakereskedők 8 frt; Miazovszky Károly, m. k. erdész 5 frt; Szakolcza város tanácsa 14 frt; Gondos János, urad. erdész 8 frt; Szilágyi Gáspár, jószágigazgató 9 frt 95 kr; Steinhausz József, m. k. erdész 5 frt; Kossányi Róbert, m. k. erdőmester 8 frt; Rend Domokos, m. k. erdőgyakornok 8 frt; Székelyudvarhelyi Ágotha Alajos, m. k. számtiszt 5 frt; Pittner Gáspár m. k. számtiszt 5 frt; Schemmel Samu, m. k. erdőrendező 16 frt; Schréter Károly, m. k. főerdész 8 frt; Tóth Gyula, m. k. katast. erdőbecslő 8 frt; Ridler Antal, m. k. kat. erdőbecslő 8 frt; Kiss Ferencz, tiszttartó 8 frt; Fendt Antal, m. k. katast. erdőbecslő felügyelő 10 frt; Hügl és Saager, vasutépitési vállalkozók 100 frt; Cieminszky Benő, m. k. k. erdőbecslő 5 frt; Fuchs Szilárd, m. k. erdőmester 8 frt; Strobl Sándor özvegye, szül. Bognár Cornélia 100 frt; Czizer Károly, m. k. erdőgyakornok 100 frt; Fugerth Károly, főerdész 5 frt; Sziklay Lajos, m. k. erdőgyakornok 8 frt; Helm Gyula, főerdész 16 frt; Sümegh Vilmos, m. k. erd. ellenőr 8 frt; ifj. Pischl Pál, m. k. erdőgyakornok 8 frt; Récsei

*) E rovatban a hazai erdőgazdaság körében előjövő mindennemü erdőtiszti kinevezést és szolgálati áthelyezést vagy cserét közölni óhajtván, kérjük az illetőket ebbeli tudósitásuk gyors megtételére. A szerk.

Papp Albert, alap. urad. erdész 8 frt; Tisza Lajos ő exja 10 frt; Pávlik József urad. főerdész 8 frt; Dittrich Ferencz urad. főerdész 8 frt; Balás Vincze m. k. főerdész 8 frt; Beiwinkler Károly földbirtokos és oklev. erdőgazda 7 frt 50 kr.

Figyelmeztetés.

408. sz. Az Orsz. Erdészeti-Egyesület azon t. tagjait, kik az alapitványi kamat befizetésével és lapdijjal, vagy a tagsági dijjal hátralékban vannak, hivatkozással az egyleti alapszabályok 10. §-ának 7-ik pontjára, mely ezen járandóságoknak mindenkor az év első negyedében postautalvány vagy bérmentesitett pénzes levél utján való befizetését rendeli el: tisztelettel kérjük, hogy tartozásaikat az egyleti pénztárnak, (V. kerület, Hold-utcza, 9. szám, II. emelet) további késedelem nélkül megküldeni sziveskedjenek.

Budapest, 1877. május-hó 5-én. A titkári hivatal.

Kiadói tudósitás.

Az utóbbi időben felmerült számosabb felszólalásokból s más tényleges adatok alapján is arról győződtünk meg, hogy az „Erdészeti Lapok", melyek mindenki részére pontosan és ellenőrzési átvizsgálás után küldetnek meg, illetéktelen kezek által vétetnek igénybe. Tisztelettel kérjük azért a t. egyleti tagokat és előfizetőket, hogy ha a lapot, mely rendesen minden hó közepén kiadatik, az illető hónapnak legkésőbb 20-ik napjáig nem kapják meg, a reclamátiót azonnal megtenni sziveskedjenek, hogy az elveszett füzeteket, addig mig a csekély számu feles példányból telik, pótolhassuk.

Az „Erdészeti Lapok" kiadó hivatala.

Szerkesztői üzenetek.

A tölgyek csucs-aszályának oka. R. K. urnak. Vettük és felhasználjuk.

Debreczen. Megfogjuk küldeni.